

Edinost izvenredni ponedeljek, vseh dan sjetost. Uredništvo: ulica sv. Frančiška 20. I. nadstropje. Dopolni se pošilja uredništvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopis se ne vrača. — Odgovorni urednik: Prof. P. Perle. Letnik tiskarna Edinost. Tiskalarna Narodna. Gleda se mesečno L 7.— 3 mesečno L 19.50; pol leta L 32.— in celo leto L 60.— Za inostranstvo mesečno 3 lir val. — Telefon uredništva in uprave št. 11-37.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 30 cent. osmrtice, zahvale, poslanice in vabila po L 2.00, oglasi denarnih zavodov po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-37.

Pridi — blaga volja!

Svetovna vojna je prinesla strašno gorje nad človeštvo. Opustošila in razdeljala je neizmerno materialno, a tudi duševno dobitno. Kulturne ustvaritve stoletij in vseh civiliziranih narodov so se zrušile v ruševine. Slika tega vesplošnega opustošenja je bila tako strašna, tako porazna, da se je človeštvo upraveljalo s strahom, ali se more še sploh nadeti obnovi izmučene in izkruvaljene Evrope. Pa še neko drugo usodno upravljanje je vznemirjalo čustva človeštva: upravljanje, ali se še povrne duševno in moralno zdravje v človeštvo. Teh bojazni ni ublažila — kamoli odpravila! — usa dosežanja povojna doba. Pa ne le to. Pri vseh poizkusih za likvidacijo svetovne katastrofe so se med državami in narodi pojavljala tako težka navzkrižja, da se je ustvarila bojazen, da krijejo v sebi nevarnost novih velikih zapletljivosti in holi novih spopadov v daljši, ali morda že bližnji bodočnosti. Upravičeno se je govorilo, da je povojna doba le nekrvavo — nadaljevanje vojne. Grozila nevarnost je bila tem večja, ker se tudi razpaljeni duhovi niso dali razoznačiti.

Se le v zadnjem času se je jelo temno ozorje nad mednarodnim položajem nekoliko jasnosti. Dogovori na mednarodni konferenci v Locarnu so po dolgih natezanjih in nevarnih peripetijah končno razčistili upravljanje, najnevarnejše za evropski mir: navzkrižje med Francijo in Nemčijo. Široka javnost se je oddahnila in oživila je nada, da je evropski mir zagotovljen vsaj za daljšo bodočnost. Znanenja pa kažejo, da se je jelo bližati ublaženju tudi še neko drugo upravljanje, brez katerega povojne rešitve ni mogoče na trajen mir in resnično konsolidacijo Evrope: upravljanje razmerja med veliko Rusijo in ostalimi evropskimi državami. Za novo pomlajeno uredbo Evrope je neizbežno predpogoji — sodelovanje bogate Rusije in velikega ruskega naroda! Tolazljivo in nadebudno znamenje so pojavili od raznih strani, ki kažejo, da bolj in bolj prodira to spoznanje. Tako na pr. v Čehoslovaki, kjer vsi gospodarski in pridobitveni krogi nujno kličejo po vzpostavitvi gospodarskih stikov in prijateljskih političnih odnošajev z Rusijo. Visti smeri in v isti namen se že vršijo pogajanja tudi med francosko in rusko diplomacijo. Z vstopom Rusije v kolo evropskih držav, z njenim aktivnim sodelovanjem bi bilo ustvarjeno mogočno jamstvo za mir Evrope in nje novi praveci.

Megle, ki so ležale do najnovejšega časa nad mednarodnim položajem, so se torej začele dvigati in pokazujejo se žarki dobre nade. Kje je razlaga za ta blažilni preokret? V spoznanju, da se tudi težka interesna navzkrižja — kakor nazorno kažejo dogovori v Locarnu — dajo poravnati, če je blaga volja na vseh straneh! Vsekako so najnovejši pojavi v mednarodnem življenju dragocen božični dar človeštva.

Če pa odurno pogled s torišča velike mednarodne politike na naš domači položaj, nam lega trpka bol na dušo.

Kje je razlaga za to žalostno in porazno dejstvo? Ali obstoji morda med našimi stremiljenji in interesi države, ki ji pripadamo, res tako navzkrižje, da se ne da poravnati? Tako mnenje je povsem brez podlage. Izpodbija ga vse vedenje našega poštenega ljudstva. Razpoloženje jugoslovenskega prebivalstva v Julijski krajini za uršenje vseh državljanskih dolžnosti in pa za mirno sožitje je nesporno. Kljub temu se cilj njegovih stremiljenj zdi v nedogledni daljavi. V resnici pa bi se mogel v hipu približati, če bi se zgodilo, kar je v Locarnu ustvarilo dozdajen čudež: če bi se uveljavilo spoznanje, da je pravična in zadovoljiva rešitev manjšinskega pravnega našega prebivalstva potrebna in koristna za to poslednje, za vse življenje v tej pokrajini in za državo, in pa če bi se uveljavila blaga volja za dosego tega cilja!

To bi bil najlepši in najdragocenejši božični dar našemu ljudstvu! Pesem angeljev v noči rojstva Odršenikovega se je glasila: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! Po miru hrepeneč spopolnjuje to angeljsko pesem naše ljudstvo: «Blaga volja ljudi naj donese mir med nas! Tudi pri nas naj se duhovi razoznačijo! Pride naj blaga volja, uveljavlji naj se, da bomo vsi brez razlike deležni velikega blagoslova odrešenja, da pride slednjici tudi za naše ljudstvo vesel Božič, ki ga bomo mogli slaviti mirnega srca in pomirjene duše.

Mosulsko vprašanje v angleškem parlamentu

LONDON, 24. Kakor smo že poročali, se je delavska stranka v protest odstranila iz parlamenta ter ni glasovala za odobritev mosulske odločitve Društva narodov. Glasovanja se je udeležilo le 40 odst. poslancev. Za vlado je glasovalo 239, proti pa 4. Ker šteje konservativna stranka 413 članov, je iz izida glasovanja razvidno, da številni člani vladne stranke niso glasovali. Tudi večina liberalcev ni glasovala.

Zatvoritev Svetih Vrat

Sveto leto zaključeno s svečano cerimonijo

RIM, 24. Danes predpoldne so se v baziliki sv. Petra in v ostalih bazilikah vršile svečane cerimonije za zatvoritev sv. vrat. Ob 9.20 se je nabrala na trgu Sv. Petra tišočna množica. Iz vseh strani mesta dovažajo tramvajski skupine ljudi, ki hočejo prisostvovati izrednim slovesnostim. Trajni kordon pešadijskih vojakov in oddelki karabinerjev v paradni uniformi vzdržujejo red na trgu. V avtomobilih prihajajo dostojanstveniki sv. stolice in inozemski diplomati. Papež Pij XI. zapusti ob 10.30 svoje zasebne sobe ter se poda v spremstvu kardinalov, patrijarhov, nadškofov in škofov v Sikstinsko kapelo, kjer je izloženo Najsvetejše. Po dolgi molitvi zapoje «Venit Creator».

Medtem se formira spreved za odhod v baziliko Sv. Petra. Najprej odidejo konzistorijalni advokati, papeževi kaplani, penitencijani sv. Petra, nadškofi, škofi in kardinali. Nato sledi sv. oče. Ob njegovi strani korakajo poveljniki papeževih čet. Kot zadnji pa sledijo člani apostolskega dvora. Ko dospe papež v baziliko sv. Petra, se vsede na sv. stol. Kardinali in kanoniki se mu poklonijo, nakar odide s celokupnim spremstvom pred sveta vrata. Tu se vsede na sv. stol in čaka, da se pripravi vse potrebno za sezidanje svetih vrat. Ko je vse urejeno, stopi papež raz stol, blagoslovi gradbeni material ter poklekne na stopnicah svetih vrat. Penitencijarni kardinal

mu poda zidarsko žlico in papež zajme trikrat malto iz srebrne vaze ter jo vrže na prag svetih vrat. Na malto položijo nekoliko zlatih in srebrnih spominskih kolajin, katere pokrije papež s tremi opekami. Na vsako izmed teh nariše znamenje križa. Po teh obredih se sv. oče povrne na svet stol ter si umije roke. Medtem položi veliki penitencijar na malto še eno opeko in pevci zapojejo himno za zatvoritev svetih vrat.

Zboljšanje gmočnega položaja duhovnikov
RIM, 24. Pravosodno ministrstvo javlja, da bo enemu izmed prihodnjih ministrskih svetov predložen nov ukaz-zakon, ki vsebuje navodila za izplačevanje kongruje duhovnikom. Ta odredba predvideva znatno zboljšanje gmočnega položaja duhovnikov.

Poslanik ZSSR pri državnem podtajniku za zunanje zadeve

RIM, 24. Državni podtajnik za zunanje zadeve on. Dino Grandi je danes predpoldne sprejel v palači Chigi poslanika Zveze sovjetskih socialističnih republik g. Kerženčeva.

25 let ječe, ker je umoril fašista
PIACENZA, 24. Tukajšnje poročno sodišče je obsodilo 19-letnega komunista Ercole Anguissolo radi umora na 25 let ječe. Imenovan je leta 1921. iz političnega maščevanja ustrelil fašista Corcumija, ki je bil prvotno pristal komunistične stranke.

Premeščanje jugosl. poslanika pri Vatikanu
BEOGRAD, 24. Kakor se doznava, je jugoslovanski vatičanski poslanik dr. Smolčić izrazil zunanemu ministru dr. Ninčiću željo, da bi bil po poteku svojega dopusta premeščen na kakšno drugo mesto. Jugosl. poslanik v Bernu dr. Milutin Janković se omenja kot naslednik dr. Smolčaka v Vatikanu. Dr. Smolčaka bi odšel v Bern.

Ponovna komunistična zmaga v St. Denisu
PARIZ, 24. V nedeljo so se vršile v St. Denisu pri Parizu občinske volitve, ki so se morale vršiti, ker je vlada odstavila bivšega župana zaradi protimilitaristične propagande. Tudi pri zadnjih volitvah so zmagali komunisti, ki so dobili 60 odst. oddanih glasov. Komunisti so dobili 6534, komunistično socialistična lista 3080, socialisti pa samo 1850 glasov.

Baltske države in Locarno

DUNAJ, 24. Rusko sovjetsko časopisje je smatralo dolgo časa baltske države za opiralnice bodoče intervencijske politike zapadnih držav, češ da so itak samo orodje angleške protiruske politike. Toda znano je, da sta se Estonka in Latvija ob vsaki priliki branili igrati ulogo mejašev med Rusijo in Evropo ter sta nasprotno storile vse, da tvorita most med zapadom in vzhodom. Izvršenih je bilo več investicij na železnih in v pristaniščih z namenom, da se olajša sovjetski tranzitni promet. Kljub temu pa se nezaupanje Rusije ni zmanjšalo. Šele s spremembo poljako-sovjetskih odnošajev se je pričela opaziti sprememba v ruskem razmerju do baltskih držav. Zdi se, da se je sovjetska Rusija končno prepričala, da ne vodijo baltske države nikake agresivne politike napram Rusiji in da si celo želijo gospodarskih odnošajev z njo.

Tako je n. pr. poslala Latvija v Rusijo gospodarsko delegacijo, ki se je vrnila precej optimistično razpoložena in ki zatrjuje, da so komunisti že precej popustili v svojem sistemu, tako da je gospodarsko sodelovanje z Rusijo omogočeno.

Istoačasno je naročila Rusija pri estonski in latviški industriji večje dobave, kar dokazuje spremembo kurza v Moskvi, saj je splošno znano, da prisojta sovjetska vlada svojim nakupom poleg trgovinske tudi politično važnost.

Po ruski inicijativi se je ustanovila v Rigi latviško-ruska trgovinska zbornica, ki zasleduje uspešne razvoj trgovinskih odnošajev med obema državama.

V baltskih državah prevladuje mnenje, da je poleg približanja Rusije največjega pomena tesnejše zblizanje s Poljsko. Zupanje baltskih držav v Poljsko se je po locarnskih pogodbah precej utrilo. Sodelovanje s Poljsko je že do sedaj znatno pomagalo ustaljenju pozitivne politike v vzhodni Evropi. Zboljšanje rusko-poljskih odnošajev bi moglo postati ugoden moment za ureditev mirovne politike v duhu locarnskih pogodb tudi v vzhodni Evropi. Uresničenje locarnskih idej, ustvaritev mirovnega sodelovanja tudi v vzhodni Evropi je najboljšje jamstvo za ohranitev obstoječega stanja, neodvisnosti in svobode baltskih držav.

Komunistična agitacija na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 24. Zaradi komunistične špijonaže je policija prišla in zaprla upokojenega dvornega svetnika Mariča. Marič je prebival zadnje čase v Novem Sadu in tam zbiral razne gospodarske, politične in vojaške podatke, ki zanimajo soviete. Mariču je pomagal neki bivši bančni uradnik Kulčar, ki ga je policija tudi prišla. Pri obeh so našli mnogo obtežljivega materiala in večjo vsoto denarja, ki jo je prejel Kulčar baje od sovjetskega poslanstva na Dunaju.

Poostritev položaja v Egiptu

LONDON, 24. Po poročilih iz Kaira, je politični položaj v Egiptu negotov. Težave pri sestavljanju vlade se zdijo neodstranljive. Odnosaji med liberalci in unionisti so se poosttrili. Vlada ne more ustvariti niti pogojev za nove volitve, ker odklanjajo številni župani vpis volivcev. Vse to je posledica propagande Zaglul paše.

Baldwin o odnošajih z Rusijo

LONDON, 24. V svojem odgovoru na neko interpelacijo je izjavil ministrski predsednik Baldwin, da stoji vlada glede odnošajev s sovjetsko Rusijo na načelnem stališču, ki ga je izrazil Churchill 11. t. m. v svojem govoru v Battersea, kjer je opozoril na znano delovanje tretje internacionale. Baldwin je rekel: Naše upanje je, da se bo ruska vlada končno ločila od tretje internacionale in da bo tako omogočila stalno izboljšanje odnošajev med obema državama.

Na vprašanje, ali razlikuje tretjo internacionalo in rusko vlado, je odgovoril, da leži sedaj baš v tem težava.

Radi praznika je izostalo danes telefonsko poročilo iz Jugoslavije

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, 22. dec. 1925.

Se pred par dnevi je bilo v političnem svetu Beograda precej živahno in pridno so se delale vse možne kombinacije o bližnji rekonstrukciji vlade. Sedaj pa je zavladalo popolno zatijanje, ker je odločitev o rekonstrukciji vlade pri g. Pašiću, kateremu se, kot znano, ne mudi, zato tudi ni pričakovati nobenih presenečenj in to tem manj, ker smo tik pred odhodom naše delegacije v Ameriko, da se uredi dolgovit Jugoslavije in namje novo posojilo.

Že to dejstvo dokazuje, da je situacija sedanje vlade trdna, ker vlada, ki se ima bati ali ki mora tudi samo računati na demisijo, taka vlada ne hodi v tujo po posojilo, že iz tega enostavnega vzroka, ker bi ga dobila samo pod težkimi pogoji. Zato niso vesti o razdržitvi sedanje vladne koalicije niti omebne vredne ter samo hrana za časopise, ki ne vedo pisati o drugem.

Na seji ministrskega sveta so bila sklenjena že vsa potrebna navodila za našo delegacijo. Naceloval ji bi finančni minister, njen član pa bi tudi Slovenec dr. Shwegel, dočim odide radičevac dr. Dežman že pred delegacijo v Ameriko, da pripravi naše izselence na prihod delegacije. Jasno je, da bi naša delegacija mogla kar ostati doma, če se ne bi mogla predstaviti kot delegacija Srbov, Hrvatov in Slovencev. Izgledi delegacije so dobri in to se je na borzi najbolj jasno pokazalo. Bleerovo posojilo je izdatno poskočilo, dokaz, da finančni svet že računa na sklenitev jugoslovenskega posojila v Ameriki. Vsem se bo najelo 200 milijonov dolarjev, s katerimi pa se bo povrnilo tudi prejšnje Bleerovo posojilo. Kaj pomeni to posojilo za Jugoslavijo, ni treba posebej razlagati. Treba bi samo bilo, da se bo posojilo res dobro porabilo in sicer v prvi vrsti samo za take investicije, ki bodo dvignile naše gospodarstvo.

Sklenitev posojila v Ameriki je sedaj naša prva politična zadeva in v primeri z njo izginjajo vse kombinacije o rekonstrukciji vlade.

Druga važna zadeva, ki pride skoraj na dnevni red, je ureditev odnošajev z Vatikanom. Papežev nuncij mons. Pegreineti je že storil v tem oziru prve korake in kakor piše vladna «Samouprava», je jugoslovenska vlada pripravljena storiti vse, da se vprašanje konkordata čim prej ugodno reši. Glede zavoda sv. Hieronima pa vztraja Beograd na priznanju jugoslovenskih pravic. Ker osebna vprašanja ne delajo več težav, je pričakovati, da bodo odslej pogajanja tekla ugodno.

Obeta se nam nova stranka. SLS se hoče preleviti v stranko krščanskih socialistov in postati jugoslovanski centum. Zlasti na Hrvaškem dela SLS v tem oziru intenzivno in gospod Korošec se je ravnokar vrnil iz agitacijskega potovanja po Medžurju in konstatiral, da je vse za puško stranko. Pa ne bo tako hudo. Pozicija radičevcev je še vedno trdna in danes bolj, nego preje. Hrvaški kmet je sit opozicijskega, ki mu je prineslo samo batine in gospodarsko škodo. Hrvaški kmet hoče, da mu politična moč, ki jo je izročil St. Radiću, prinese tudi materialne dobrine in zato je pozdravil vstop Radića v vlado. Za opozicijsko stranko so le gospodje zajedničarji, ki se še iz starih časov radi bavijo z državopravnimi vprašanji. Kmet pa take modrosti ne zanima, temveč je zanj stokrat važnejši svobodni izvoz živine, ker s tem dobi živina dobro ceno in kmetu se trud izplača. Svobodno carino pa je Radić že priskrbel in tudi batinjanja je konec.

Pa je tudi čisto naravno, če se je pozicija radičevcev utrila. Na zadnjih volitvah HSS sploh agitirati ni mogla, sedaj pa ima vsa akcijsko svobodo in njeni številni agitatorji so tudi pridno na poslu. Propagatorji jugoslovenskega centuma ne bodo uspehi.

Pa kako tudi? Kakšno pozicijo pa naj sploh zavzame centum v jugoslovanski politiki? Če bo poudarjal samo katoličanstvo — in to more biti edina vez — potem

bo ustvarjal dualizem in se postavi v najhujšo opozicijo proti Srbom. Da pa taka politika ne bo imela uspeha, je gotovo. Če pa poudari slovenstvo ali hrvaštvo, potem pa postane sam neenoten, ker samoslovenci in samohrvati bi mogli kvečjemu osnovati federacijo, ne pa skupen klub. In če bi bil centum zmagovit, potem še celo, ker bi zakonodajna avtonomija Slovenije vzela vsako nujnost zveze s Hrvati. Vprašanje je: kaj išče dr. Korošec na Hrvaškem? bi postalo še bolj glasno. Še manj pa more v socialnem ali gospodarskem pogledu igrati centum v skupščini posebno vlogo. Če hoče zmagati, se mora opreti samo na kmeta in zato delati kmečko politiko, ki pa je že na programu radičevcev in radikalov. V čem naj bo torej utemeljitev jugoslovenskega centuma?

Edini odgovor je ta, da ima puška stranka na Hrvaškem tako slab glas, da rabi novo ime in da tudi SLS ne more na Hrvaškem. Zato nova firma! Ampak v politiki tako prepleskavanje trdke ne zadostuje in zato tudi jugoslovanski centum ostane le — ideja.

V Sloveniji pa doživljamo boj za ljubljansko univerzo in v tem je zaenkrat vsa naša politika. Sicer bi se dalo debatirati, če je ta boj sploh še potreben, ker je St. Radić izjavil, da ni niti misliti na uklenjenje kakšnega oddelka na ljubljanski univerzi, kaj šele kakše fakultete! In v radikalnem klubu so bile besede Ljube Jovanovića v prilog ljubljanske univerze sprejete z vsem navdušenjem. Vrh tega pa izhaja iz beograjske univerze tako odločen boj proti vsakemu zmanjšanju obstoječih univerzitetnih naprav, da je vsled tega boja Ljubljana varna. Nevarnosti torej ni nobene in zato je po naših pravilih boj za univerzo silno potreben. Manj pa za stvari seveda, kjer se ni pričakovati izboljšanja. Tako na primer v davčnem vprašanju, kjer bo vprašanje izenačenja davkov zopet enkrat odlozeno.

Toda politika je sploh stopila v ozadje, ker so prazniki predurmi, ko bo v družinskem prazniku vsakdo pozabil na dnevno gorje.

R. S.

Politične vesti

MEDNARODNI POLOŽAJ PO IZJAVAH STALINA, GL. TAJNIKA RUSKE KOM. STRANKE

Stalin, glavni tajnik ruske komunistične stranke, je na njenem 14. kongresu, ki se vrši sedaj v Moskvi, podal sliko današnjega mednarodnega položaja. Njegovo govoru, ki je trajal celih pet ur, so vsi zborovalci sledili z velikim zanimanjem. Stalin je v glavnem povedal sledeče:

Evropski kapitalizem, kateri je v precejšnji meri obvladal težave, ki jih je prinesla svetovna vojna, je sedaj dosegel začasno stabilizacijo; cena pa, ki jo je plačal, ga je hudo zadela: odvisen je v finančnem oziru popolnoma od Amerike, kjer se je osredotočila svetovna finančna sila. Evropski kapitalizem išče izhoda iz tega kočljivega položaja; poslučuje se transakcij, novih davkov, izkorišča bolj in bolj delavstvo, izkorišča pa tudi v vedno večji meri kolonije, kjer zadobiva revolucionarno gibanje vedno večji obseg. In baš to je vzrok kolonialni krizi, ne pa prevetne mahinacije boljševikov. Tisti, ki obdolžujejo boljševike, češ, da so oni organizatorji gibanja za emancipacijo v kolonijah, delajo boljševikom le čast.

Glede Davesovega načrta je rekel Stalin, da je Amerika hotela dvigniti plačilno zmoglost Nemčije s tem, da ji je odkazala sovjetska tržišča; a delala je račune brez krčmarja, ker ne čuti Rusij prav nobenega nagnjenja in potrebe, da bi postala zgolj agrarna država, pač pa stremi za tem, da da kar največ pobude in razmaha lastni industriji. Radi Davesovega načrta bo v Nemčiji lahko prišlo še do revolucije.

Kar se pa tiče locarnske pogodbe, nosi ta pogodba v sebi seme, iz katerega bo vzklila nova evropska vojna. Locarnska pogodba ni nič drugega, kot legalizacija versailleske pogodbe, s katero se pa obnovljena Nemčija ne bo mogla nikoli sprijazniti. Locarnsko pogodbo, katere legalizacija potvorbno evropskega zemljevida, bo doletela ista usoda, ki je doletela francosko-prusko pogodbo, iz katere je vzklila l. 1914. svetovna vojna. Gromovito pacifiistično bobnanje, katero so vpisovali o priliki locarnskih dogovorov, spominja na situacijo po letu 1871., ko je bilo toliko v interesu Bismarckovega kolikor v interesu Francije, da se ohranijo «status quo». Svet je takrat pel na ves glas glorio Bismarcku in njegovemu pacifizmu. Nemčija in Avstrija l. 1879., deset let pozneje pa Rusija in Francija, so sklepale takozvane miroljubne pogodbe, v resnici pa so te pogodbe tvorile podlago za dnji svetovni vojni.

Stalin je podčrtal tudi nesoglasja, ki se porajajo med onimi državami, ki so izšle zmagovalce iz svetovne vojne. Sodelovanje Amerike in Anglije na podlagi sporazumnega sklepa, da se medzavezniki dolgovito nimajo črtati, pospremlja na drugi strani med njima za petrolejske vrelce v Afriki, Aziji in v Evropi; križajo se pa tudi interese sfer dveh držav na Kitajskem. Stalin je nato analiziral še našo glasila, ki vladajo med Francijo in Anglijo — poleg drugega — gledé Maroka in Sirije ter orisal

Za drevesca, katere nameravate nasaditi spomladi, je sedaj najpriljubnejši čas, da izkopljete jame, če tega niste storili že v jeseni, kakor imajo v inozemstvu navado umni sadjarji. Istotako je sedaj skrajni čas, da se odločite, katere vrste hočete nasaditi v sadovnjak. Prekribeti si morate že sedaj nakup drevesc, da ne bo treba šle tedaj, ko bodo cene gotovo mnogo višje ali pa čas za sajenje že prekoračen.

Za nasvete glede vašim zemljam ter legi vaših zemljišč primernih sadnih vrst se obrnite radno le na strokovnjake.

Uvedeno je na stranicu 11

25. XII.

Božična priloga „Edinosti“

1925

Voščilo

K božjim tem dnom
doni nam z višav
nebeški pozdrav:
Oj slava Božu na višavi
in mir na nižavi
vsem dobrim ljudem!

Marian Sever:

Mir ljudem na zemlji...

Napisal bi premišljevanje o božični noči in bi bile v njem bele ovčice in daljna svetla zvezda ter revni pastirčki in častitljivi sveti Trije kralji... in bi bilo okrog mene vse toplo in lepo, kakor je bilo takrat, ko je prišlo na svet božje oznanjenje: Mir ljudem na zemlji...

In ko bi bila vsa ta historija končana in bi stopil kot z nebeškim snom v srcu na življenja bučno ulico, pa bi moja duša — o, to dobro vem in slutim! — bolešno vztrepetala pred trdim vprašanjem: «Kam pa hočeš, človek, s tem svojim zakladom, polnim lepote in dobrote, ki ni od tega sveta, za te ozke, ozke meje našega vidnega življenja?»

In bi moja duša vprašanju ne znala odgovoriti in bi stopila spet čez domači prag ter se od spoznanja in razočaranja bolna zaklenila v svojo samotno, nedoumljena in nerazumljena, kot je prelepa skrivnost božjega oznanjenja: Mir ljudem na zemlji...

In zato ne pišem premišljevanja o božični noči, ne pesmi o belih ovčicah in daljni svetli zvezdi in niti ne pojem biblijskega psalma o revnih pastirčkih in častitljivih svetih Treh kraljih, ampak molčim, ves prezet od mrzlične groze, ko gledam iz svojega težkega molka na bežne slike, ki drviijo v predsmrtnem bakanalu mimo odprtih oken moje misleče duše:

Mir ljudem na zemlji! — In pred mano vstajajo cvetoče daljne dežele, ki se potikajo po njih pošastna telesa nestetih milijonov in se v živalskem sovraštvu grizejo v lastno meso, da se iz njega napijejo tople krvi za boljše rast svojega življenja...

Mir ljudem na zemlji! — In pred mano sijejo peklenški obrazi vseh krivih prerokov, ki z mečem in ognjem v rokah oznanjajo bednemu svetu krivo vero, da brat ni več bratu brat, ker je zakon življenja tak, da močnejši slabiča peha od polne Gospodove mize...

Mir ljudem na zemlji! — In pred mano rastejo zlobne oči izkušnjavcev, ki odti v raztrgane plašče opevajo kraljestvo lažne svobode, kjer življenje razcveta naj vsem iz prečudežnih prstov mamo na v opojne se rože naslad in pohote...

Mir ljudem na zemlji! — In pred mano se vlečejo dolge vrste vseh bednih, mož, žena, otročičev, ki, prevarani in osleparjeni za vso vero preteklih in bodočih rodov, se pehajo ko gladni volkovi po mračnih cestah puščave in glodajo vse dni na suhi kosti duha in materije beračev...

Mir ljudem na zemlji! — In pred mano se bliščijo beli domovi rodnega kraja, kjer bratje in sestre, ki enega očeta vsi so sinovi, zapeljani od zlobe zavestne strasti, se zrejo kot gadje strupeni v brezsolnem, nesvobodnem gnezdu...

Napisal bi... o, napisal le eno besedo in bi v njo izlil vse žolč svoje žalostne duše, ki čaka vse ure in dneve, da nad zemljo vesoljno, nad brati, nebrati, razlike neskončna ljubezen se reka in bo vse lepše in globlje zapela nad svetom pravečna Beseda:

Mir ljudem na zemlji...

Marian Sever:

Božična noč

Tiha, skrivnostna in svetla noč,
polna drhtenja in sanj bogata...
Steza se bela od vaških koč
vije skoz njo pred cerkvena vrata.

V orgelj predramljenih bučni šum
lijejo jasni, pobožni glasovi
v vroče molitve zatopljeni trum —
vmes pa brnijo pojoči zvonovi...

Izza kadila se sveti ornat
mašnika, ki se oltarju bliža,
da bi nad ljudstvom poslednjikrat
storil znamenje svetega križa.

K tlom se prikloni vsak obraz,
roka skesano na prsi se bje —
Dušam napočil je sveti čas,
Milost božja nad njimi sije...

Fran Zgur:

Božič, milost zlata...

Božič, milost zlata
krije naša vrata,
sije v hiše;
upa cvetje trosi
dušo k Božu nosi,
solze briše —
Slava Božič! v zimi jezni
vrzi v dušo cvet ljubezni!

Srečko Kosovel:

On prihaja

Prihaja. Preko poljan, preko teh tihih, belih poljan. Kadar je sneg najbolj tih, prihaja: popoln. Odprl sem vrata: v belo gredo vse poti. Prihaja in jaz sem sam. Tako lepo je biti sam. V tišini je zbranost, v samotni posvečenosti. Kako lepo je biti sam! Šele, ko si sam, si z vsemi ljudmi, šele ko si sam, ko ne vidiš njihovih obrazov, šele ko si sam, ko ne slišiš njihovih besed, jih vidiš in ljubiš. Kajti besede so kakor oblaki, zakrivajoči jasnost. Človek je jasen šele ko molči, šele takrat je odkrit.

Tiho je; vse je pripravljeno. Da bi le prišel, o da bi le prišel!

Tiho je, vse je pripravljeno.

Na črnem zidu je zasijalo kot zlat odsev. Nekdo je šel pred durmi; skozi ključavnico je zasvetilo.

V enem trenutku je šlo mimo tisočih duš, kakor veter.

On je šel mimo. On, Nevidni.

Sel je po beli poljani, med vaškimi cerkvami, šel med bolniki in roparji in razgrajati. In so se ustavili in zastrmeli, kakor da jih je razdelil val, val bele, dobre roke. Šel je k študentu, ki je bil hudo bolan. Mučno brezupje sivih sten mu je leglo v obraz, da je molčal. On je prišel in študent ga ni spoznal.

«Nočem zdravnik!» je vzkliknil študent.

«Pojdi, da umrem!»

On je odvrnil: «Nisem zdravnik, jaz sem dobri človek!»

Ali študent je kričal: «Nočem sirupa tvoje dobrote, nočem usmiljenja, ki me ponižuje! Pojdi, da umrem!»

On pa je rekel: «Človek umre lahko le od žalosti. Ne od trpljenja, ne od zatiranja ne more umreti!»

Študent je odvrnil: «Moram umreti, pojdi da umrem.»

On pa ni šel. Sklonil se je k bolniku in mu razlagal: «Smrt je dobrotu, le dobri umirajo, smrt je očiščenje, le zmagovalci trpljenja umirajo, smrt je preizkušnja in le preizkušeni umirajo. Ti pa si mlad.»

Študent je zaprl oči in poslušal.

«Nimaš prijatelja, odtod ta sovražnost, dvojen obraz imaš, odtod ta bolest. Tvoja samozavest je napuh in tvoja želja po smrti je klic po dobroti. Kajti smrt je dobrotu, le dobri umirajo.»

Sel je; odšel.

Opojno kadilo se je razgubilo ob svetli polnočnici. Veseli ljudje so se razhajali. Ko so v cerkvi ugasnile vse luči in so se okenca hiš zasvetlikala, se mi je zdelo, da sem ga videl.

Sel je med drevjem, po gmajni, za bori. Kraška vasica pa je šumela, okna so se svetlikala v noč, ljudje so sedeli po kuhinjah in govorili.

Zlate zvezde so tiho sijale nad mahom in skalami, v hrastu je šumel ledeni veter, moja vrata so bila odprta v belo polje.

Tam daleč, v kasarni, pa je vse tiho. Že od devete ure spijo. Le tisti študent ne spi. Vojaki stojijo na straži, na mrazu, na meji.

On pa prihaja, preko zlobe, sovraštva in smrti, prihaja, prihaja...

Zdi se mi, da je zemlja visoko nad nebom.

Kaj se bojite, kaj strahite s puškami? On je zmagovalec smrti.

Srečko Kosovel:

Oče in mati

Nad golimi latniki trepečejo drobne, zlate zvezde. V poljih je tiho, na cesti samotno. V oknih so luči.

Oče je sklonjen nad mizo in čita. Čita, čita, čita. Nenadoma se ozre proti durim.

Mati je tiha; v njenem molku je nema bolest: Kako da ga ni?

Oče čita koledar. Veliki potresi so na Japonskem.

Ena molči; njena misel ponavlja: Veliki potresi.

Ena misel presune srce: Dolgo ni pisal. Ena misel vznemiri tišino: Dolgo ni pisal.

V mrzli slutnji se srečajo tihe oči. V nemi grozi se srečajo: Kaj misli in isto?

Dvoje ljudi misli eno in isto: Kopljejo v rudniku tudi na Božič?

Dvoje plahih src, prestrašenih, zapuščenih, v tišini kraške vasi, v zapuščenosti, v samoti.

Ena hiša je tako sama in zapuščena. Okoli so goli latniki, črno drevje, pusta polja. Nad vsem zlate, drobne zvezde.

«Kako da ga ni?»
V oknu so luči.

In drugi dan pride pismo. Dolgo in toplo, da zaljeka v samotni dvoje dobrih src.

Nad zapuščenimi polji, nad golimi bradami sije veliko, tiho, žalostno solnce.

Srečko Kosovel:

V sveti uri

Pride, očara nas s svojo tišino
in preko nas razprostre pajčolan
z mehko dobroto, s toplo milino,
vodi nas v daljno svetlo davnino,
v krajino lepih sanj.

Vse kar nas je pekoče bolelo,
kar nas prevaralo, v hipu molči;
kar je umrlo, je oživelo,
sanjsko se je v resnico odelo,
da duša lepote prevzeta strmi.

Ko da so angeli krila razpeli
preko polja in preko srca,
ko da so v dalji tiho zapeli,
tiho zapeli in odhiteli
v bleščecem molčanju onkraj sveta.

Naših src so se dotaknili
(tako poljubi mati sinu)
in bolečine so v sanje prelili,
naše brezupje so z vero pokrili,
s svetlo sladkostjo miru.

Šli so; za njimi bleščanje sijaja
in ugašajoči šum...
a v naših časih pelin ostaja...
ne obupaj, izprazni do kraja,
pelin daje pogum!

K. Balmont:

Zaveza Bitij

Svobodne Vetrove sem vprašal:
da mlad bom, kaj naj naredim.
Odvrnili so mi vetrovi:
«Kot mi bodi vzdružen, ko-dim.»

In vprašal mogočno sem Morje
v čem bitij sorodni je glas.
In reklo mi šumno je Morje:
«Da si polnozvočen, ko jaz.»

In vprašal visoko sem Solnce,
kako bom svetlejši od dne?
Ni dalo odgovora Solnce,
a čulo je: «Gori!» srce.

Prevedel Alojzij Gradnik.

Dr. Ivo Šorti:

Njih božično drevo

Na svetega večera dan sem pod noč enkrat pogledal v pisarno. Na hodniku sem srečal žensko, kateri sem za postrežbo prepustil kuhinjo s sobo. Pogledala me je tako žalostno, da sem vprašal:

«Kaj je, gospa?»

«Kaj je? Oh, gospod, saj ne, da bi vas česa prosila. Nasprotno: ne jemljite si prav nič k srcu; toda niti toliko nimam pri hiši, da bi zakurila, kaj da bi skuhala večerjo ali celo mislila na drevesce in pet svečk. Dobro, da je ostalo od polodne nekaj fižola! Ta nesrečni človek je večeraj se zadnji groš zapil.»

Molče sem ji vaill bankovec: za enega tistih vrščikov bo, ki si jih siromaki postavijo na mizo, za pet svečk tudi, mogoče celo še za kosček sira in pol hleba kruha, če ga bo v teh groznih časih kje dobiti.

Potem sem šel ven v žalostno mesto, še neskončno bolj žalostno tak večer, ako ga moraš preživeti sam tako daleč od svojcev.

Okrog enajste sem se vračal tam mimo. Tu zapazim v svoji sobi luč. Nisem si mogel drugače: odprl sem težka železna vrata ter gori potrkal, kar je bilo zaklenjeno.

Skoraj da ji je padla iz rok sveča — moja, s katero sem petatil — ko je zagledala mene.

«O, gospod!» je vzdihnila. «Ne bodite hud, a zapreti smo se morali v vašo sobo, tak je bil spet nocoj. In vaša pet je tudi vaj še nekoliko topla. Saj nismo ničesar premaknili. Prepričajte se, prosim!»

Na tleh so sedeli tisti tako strašno shujšani otročiči. Nanizali so si bili prazna sukančeva vretenca na vrvice ter se igrali vlak. Poleg peti je stal moj naslonjač. Edina luč je bila moja sveča, ker si električne ni upala užgati.

«Pa kako, gospa?» sem jo pogledal.

«Kako?» je zahtevala. «Saj veste, kakšne so moje noge; pa sem rekla njemu: za dve kroni dobiš pri Zelliniju smrečico skoraj pol metra visoko, za eno deset svečk, so tri, kvečjemu štiri krona; za ostalih šest kupiš potem par bombonov in greš v kantino k prijatelju šramlju, da ti da nekaj moka in masti. Pa še dve smotki kupi zase, sem rekla, za vse bo dovolj! On gre, mi pa čakamo. Osmo, nič; deveta nič. Že me je zaskrbelo, pa sem si rekla, da ga je gotovo le prijatelj ustavil. Šele ob deseti ga slišim butati na vrata. Takoj sem vse vedela. Moj Bog, saj ne bi bila verjela, ne bi bila verjela! Še žival ne bi mogla napraviti tega! In je začel dvijati kakor obseden čeprav še ust nisem odprla. Gospodarjevi so poslali dečko gor, ali še ne bo miru —

«Kje pa je zdaj?» sem jo prekinil.

«Tam leži. Pogledajte!» si je obrisala oči in stopila s svečo na kuhinjski prag.

Dá, tam je ležal na borni, polomljeni zofi, z obema rokama navzdol, z nečloveškim obrazom spečega pijanca, a skrbno pokrit do vratu z njegovo zimsko suknjo — da se ne prehladi hrantilji družine.

«Saj nam dovolite, da ostanemo v vaši sobi, dokler se ne zbudi?» sem prosila za alijal za seboj. «Mogoče, da bo trezen še strašnejši, ko ga bo še bolj pekla vest. Saj vest še ima, to se mi je videlo, ko je tako bešen. O tudi srce ima prav za prav dolgo, samo... Moj Bog, gospod... — je pokazala nanj — pogledajte: to je danes naše božično drevo! Še dobro, da otročiči prav ne vedo, kaj pomeni nocojnji večer. Saj se jim

skoraj ne upam povedati... kakor bi naprej vedela, kaj se lahko zgodi. Pa vendar nisem verjela, nisem verjela...»

Nemo sem gledal to sliko in otlej uni neizbrisno stopi vsak sveti večer pred oči.

Albert Širok:

Zimska

Sneg... sneg... sneg...
Bele lehe, bele strehe, bel je breg.
Mehka žalost siplje iz megle
mrzlo, belo seme na srcu...

Bele lehe, bele strehe, bel je svet.
Tudi tvoj obraz je nekam blede;
vsahtil sredi lic je rdeči mak,
še poljub teh tvojih ustnih ni sladak
kot je bil nekdanje lepe dni.
Le spomin še cvete in dehtil!

Giovanni Pascoli:

Fides

Ko lep večer se razgori vse rdeče
in od zlata se zde ciprese, bori
pa majka sinčku tiho zašepče:
— «Tako lep vrtec ustvarjen je tam gor!» —

In dete spi in sanja veje zlate,
drevesa zlata in gozdove zlate. —
A bor, ki ga pokriva noč globoka,
se z vetrom meče in skoz viro joka.
(Iz ital. prevedel Marian Sever).

Giovanni Pascoli:

Sneg

Ze sneg se trudno usipa, usipa...
In v rahlih lokih se zibél zaganja,
otrok v njej joka, s prstkom v usta tipa;
a starka poje, brado v dlan naslanja.

In starka poje: «Ob postelji beli
vrtovi lilij, rož so ti vzcveteli;
zasnulo v njih boš, dete, neprebudno...»
A sneg se usipa trudno, trudno, trudno...
(Iz ital. prevedel Marian Sever).

Lev N. Tolstoj:

Pravičen sodnik

Alžirski car Baukas se je hotel prepričati, ali je resnica, kar so mu pripovedovali, da živi v enem od njegovih mest pravičen sodnik, ki ve takoj, na čigavi strani je pravica in kateremu se noben prekanec ne more izmuzniti. Baukas se je preoblekel v trgovca in se odpravil na konju ravno v tisto mesto, v katerem je živel ta sodnik. Na potu v mesto se približa Baukasu umazan berač in ga prosi za miloščino. Baukas ga je nagradil in šel dalje, ali berač ga je zagrabil za plašč.

«Kaj želiš?» ga vpraša Baukas, «kaj te nisem nagradil s miloščino?»

«Nagradil si me», je rekel berač, «ali stori mi še to milost, vzemi me k sebi na konja, dovedi me na trg, da me ne pregazijo konji in velblodi.»

Baukas je posadil berača izza sebe in ga privedel na trg. Na trgu je Baukas zaustavil konja. Ali berač ni stopil s konja. Baukas mu reče:

«Kaj sediš, razjahaj, na mestu sva!»

Ali berač je rekel:

«Zakaj bi razjahal, kontj je moj, ne odrečem se konju prostovoljno, pojdiva k sodniku.»

Ljudje so se zbrali okoli njiju, slišali so njun prepir in vsi so klicali:

«Pojdita k sodniku, on bo vama sodil!»

In Baukas in berač sta se napotila naravnost k sodniku. Pri sodniku je bil zbran narod in sodnik je po vrsti pozival one, katerim je moral soditi. Predno je prišla vrsta na Baukasa je pozval sodnik učenjaka in seljaka; prepirla sta se zaradi žene. Seljak je trdil, da je žena njegova, učenjak pa je dokazoval, da žena pripada njemu. Sodnik ju je poslušal, nekaj časa je molčal, potem pa je rekel:

«Pustita ženo tukaj in pridita jutri.»

Ko sta odšla, sta vstopila mesar in oljar. Mesar je bil ves krvav, oljar pa je držal mesarja za roko. Mesar je rekel:

«Kupil sem od tega človeka olje; izvlekel sem denarnico, da mu plačam, on pa me je zagrabil za roko in mi hotel vzeti novce. Tako tudi sva prišla k tebi; jaz držim v roki novce, on pa drži mene za roko. Novce je moj, on pa je tat.»

Oljar zopet reče:

«Ne govori resnice. Mesar je prišel k meni, da kupi olje. Ko sem mu nalil poln sod, me je prosil, da mu menjam zlatnik. Izvlekel sem novce, položil ga na klop, on pa ga je vzel in je hotel z njim pobegniti. Prijel sem ga za roko in privedel semkaj.»

Sodnik je nekaj časa molčal, potem pa je rekel:

«Pustita novce tukaj in pridita jutri.»

Ko pa je prišla vrsta na Baukasa in berača, je povedal Baukas vse, kako se je dogodilo. Sodnik ga je poslušal in potem je vprašal berača. Berač je rekel:

«Vse to je laž. Jahal sem skoz mesto, on pa je sedel na zemlji in me prosil, da ga vzamem s seboj. Posadil sem ga na konja in odjahala sva, kamor me je prosil; on pa ni hotel razjahati, ampak je trdil, da je konj njegov. To pa ni resnica.»

Sodnik se je za trenotek zamislil, potem je rekel:

«Pustita konja pri meni in pridita jutri.»

Drugi dan se je zbrala množica naroda, da čuje kako bo sodnik sodil.

Prva sta prišla na vrsto učenjak in seljak, «Vzemi svojo ženo!» je rekel sodnik učenjaku, «seljaku pa dajte petdeset batin».

Učenjak je vzel svojo ženo, seljaka pa so takoj kaznovali.

Potem je pozval sodnik mesarja:

«Novce je tvoj,» je rekel mesarju. Potem je pokazal na oljarja in rekel:

«Temu pa dajte petdeset batin».

Potem so pozvali Baukasa in berača.

«Ali moreš svojega konja prepoznati izmed dvajset drugih?» je vprašal sodnik Baukasa.

«Prepoznal ga bom!»

«A ti?»

«Tudi jaz ga bom prepoznal!» je rekel berač.

«Pojdita z mano,» je rekel sodnik Baukasu.

Šla sta v konjušnico. Baukas je takoj izmed 20 drugih pokazal na svojega konja. Potem je pozval sodnik berača v konjušnico in mu velel, da pokaže konja. Berač je prepoznal konja. Sodnik je sedel potem na svoje mesto in je rekel Baukasu:

«Konj je tvoj» Beraču pa odštejte petdeset batin.

Ko je bila obravnava pri kraju se je sodnik napotil domu, Baukas pa je šel za njim.

«Kaj želiš, kaj morda nisi zadovoljen a mojo sodbo?» ga je vprašal sodnik.

«Ne, zadovoljen sem,» je rekel Baukas, samo vedeti bi hotel, iz česa si sklepal, da je bila žena učenjakova in ne seljakova, da so bili novci mesarjevi in ne oljarjevi, da je konj bil moj in ne beračev?»

«Za ženo sem spoznal tako: poklical sem jo zjutraj k sebi in ji rekel: nalij črnila v moj črnilec. Vzela je črnilec, oprala ga brzo in rečno in nalila črnila; jasno je, da je bila na takšen posel navajena. Da je bila seljakova, ne bi bila temu poslu večja. Zategadelj je bila pravica na strani učenjaka.

Za novce sem spoznal tako: vršel sem novce v čašo vode in zjutraj sem pogledal ali je na površino priplavalo olje. Da je novce pripadal oljarju, bi bil zamazan od njegovih mastnih rok. Na vodi ni bilo olja, pravica je bila torej na strani mesarja. Da spoznam, komu pripada konj, je bilo težje.

Berač je prav kakor ti spoznal izmed dvajset drugih pravega konja. Ali jaz nisem vaju privedel v konjušnico, da vidim ali bosta prepoznala konja. Ko si se ti konju približal, je okrenil glavo in se primaknil k tebi; kadar se ga je berač dotaknil, je strigel z ušesi in dvignil nogo. Po tem sem spoznal, da si ti njegov gospodar.»

Nato je rekel Baukas:

«Nisem jaz trgovec, ampak car Baukas. Prišel sem k sodniku, da me prepričam, ali je resnica, kar pravijo o tebi. Vidim zdaj, da si moder sodnik. Zahtevaj, karkoli hočeš, vse ti bom dal.»

Sodnik pa je rekel:

«Ne potrebujem nagrade; zelo srečen sem, da me je moj car pohvalil.»

Fran Zgur:

Iz megla zavese stkane...

Iz megla zavese stkane
zagrnile so gore;
legle so čez vse poljane,
pale v trudno

Ferdo Plešić:

Oče Krašun in njegova zemlja

(Pravljica iz starih časov.)

V Stanjelu v ponosnem gradu je prebivala nekoč mogočna gospoda. Daleč naokrog je bila krasna zemlja njena lastnina in kmetje, ki so jo obdelovali, so bili njeni podložniki.

Pod Stanjelom, ponosnim gradom, je tedaj živel oče Krašun, kmet in podložnik mogočne gospode. Dolg in suh je bil, resen in samotarski in vendar včasih segav. Vse njegovo bogastvo je bila njiva v dolini, ki pa ni bila njegova, krivčast gozd vrh doline, ki tudi ni bil njegov, majhna kamenita hišica na strmih bregih, ki tudi ni bila njegova, in košata trta pred hišo. Ta trta pa je bila njegova.

Sam jo je bil vsadil pred davnimi leti, sam gojil in vzgojil, sam jo napeljal na širok latnik, ki mu je dajal sedaj gosto senco, sam jo obrezoval, sam stiskal leto za letom iz njenega sočnega grozda belopeneči se temni teran, ki ga je sam popil po malem ob težkih urah in ob veselih dneh. Tedaj je bila trta pred kočo njegova.

Tako je živel oče Krašun dolgo let zadovoljen sam s seboj, z vsem svetom in tudi z gospodo v Stanjelu v ponosnem gradu, ki ji je skrbno očisteval naloženo desetino in opravljal dolžno tlako. Gospoda je bila z njim tudi zadovoljna, dolgo, prav dolgo. Ali ker je bila gospoda tedaj vedno malo muhasta, se je domislila nekega dne, da baš ni treba, da bi bila zadovoljna z njim. Pa mu je sporočila, da lahko pobere sila in kopita in da lahko gre, kamor mu ljubo in drago, ker bo že ona poskrbele, da bo kdo drugi namesto očeta Krašuna obdeloval ono njivo v dolini in sekal draje v onem gozdiču vrh doline in to celo bolje negoli on, starokopitež starokopitni.

To je oče Krašuna zbledel. Takoj je dejal, da ga kar tako, meni nič tebi nič, nihče ne bo popil iz hiše, da se bo pritožil pri gospodi in da bo ugovarjal, pa naj stane, kar hoče. Tedaj so mu namignili, naj pride prihodnjo nedeljo v Stanjel v grad, če hoče res kaj ugovarjati.

«Pa še kako!» je odvrnil oče Krašun grajskemu buriču, ki mu je prinesel to novost.

In prihodnjo nedeljo je res šel v Stanjel, v grad. Obšel je sveže perilo iz hodniškega pla-na sicer, a snežnoba, da ga ne bo sram pred ljudmi, če se mu pripeti po poti kakšna nezgoda. Obul je debele čizme, trdo kovane, obkel se je v raševino in tako opravljen je trdno stopal preko kamenitega mosta in po kameniti poti skozi kameniti obok starega mesta in gradu stanjelskega.

O Stanjel, kamenito mesto, ti pravi cvet teh kršnih tal! Kar je drugod les, opoka in železo, to je tu kamen, sam kamen. Kamenite hiše sive ob tesnih, strmih in vijugastih ulicah, kamenite so njihove strehe, kamenite stopnice, kamenite klopce pred hišo, kamenite police ob oknih, kameniti je tlak, kameniti so stenci, da, kameniti so celo zlebovi ob strehah, kamenite odvodne cevi. Kamorkoli pogledaš, sam kamen, sam sivi kraški kamen. Iz kamna si izraslo, ti kraško mesto, na kamnu sloniš in kamen te obdaja krog in krog — staro mestno obzidje s kamenitimi rogli in kamenitimi strelnicami. Tako gledaš mirno in težko še danes v popotnika, ti okamenela bačka iz starih dni. Kraška dežela ti je obrazila to resno lice, o Stanjel, ti pravi sokolovo gnezdo tam gori na solčnem griču, ti resni čuvaj ob strmih prelazu, zatopljen v lastno kamenito senco.

Pred cerkvijo na tesnem trgu je postal oče Krašun v senci šilastega zvonika. Odkril se je in obrisal si je pot s čela, da se malo ohladi, predno vstopi v božji hram, kjer hoče najprej tiho potožiti svoje križe in težave. Oče Krašun je bil tedaj vedno tako vačen: Najprej v cerkev, potem pred gosposko, nato v krčmo; naj se izteče pravda tako ali onako.

Isti čas je stopila iz cerkve botra Špela, in ko je zagledala očeta Krašuna, je zamigljala z brado:

«Oj boter, kaj pa ti danes v Stanjelu, kjer se tako redko vidiš?»

«I kaj? Opravek imam z gospodo v gradu, odvrne oče Krašun možko.

«Kakšen opravke pa?» vpraša radovedna botra.

«Takšen, da ni za ženska usesa!» reče oče Krašun.

«O joi!» vzklizne brihtna botra, «potem je pa že huda.»

«Huda je, prav huda, ali to je moja stvar, pritrdi oče Krašun. «Sam ne vem kako se bo iztekla ta pravda. Ali toliko vam že povem, botra, da boste spoznali že od daleč po mojem klobuku, kako je končala vsa zadeva. Ko stopim namreč iz grada, pa bom nosil klobuk pomaknjen nazaj v tilnik, tedaj sem pravdo dobil; če bom pa klobuk poveznil na oči, sem jo izgubil. Tako torej! Zdaj grem v cerkev, potem pa v grad.»

Tako se je odrezal in je stopil v cerkev, botra Špela pa je stekla po Stanjelu, da temeljito razglasi, kako ima oče Krašun hudo pravdo v gradu in kakšno znamenje ji je dal. In pred gradom, kamor je bil izginil, se je spaznala kaj kmalu radovedna množica, da bo spoznala iz moškega vedenja očeta Krašuna, kako je dočkal svojo pravdo, ki o nji ni nihče vedel kaj naletnejšega, o kateri so bili vsi prepričani, da je zakljo samota.

Cakali so in čakali, slednje se prikaže v grajskih vratih oče Krašun. Vsi pogledi se upro v njegov širokokrajni klobuk. Ali glej! Ni ga nosil pomaknjen enega v tilnik nazaj, niti poveznjenega na oči, temveč na levo uho ga je potisnil prav močno postrani in eno oko je zatiskal pa se je prav prebrisano smejal, češ: «Zdaj pa uganite!»

«Ali je dobil?»

«Ali je izgubil?»

«Dobil je!»

«Izgubil je!»

«Ne eno, ne drugo.»

«Kako pa potem?»

Tako so vršela vprašanja med množico. Ali predno se je ta zavedela, da jo oče Krašun bržkone vleče za nos, je on že izginil in je zavil v krčmo, nad katero je visel kamenit gozd, in naročil si je penete črtnice, kakor je bil sklenil poprej.

Ker je ohranil oče Krašun na ta način svojo tajnost, bi vam tudi jaz ne mogel povedati, kako se je iztekla njegova pravda. K sreči pa se je ohranil v grajski knjižnici star pergament s kaj čudovitimi črkami, ki ga je napisal neki učen menih. Ta pergament govori v latinskem jeziku o Krašunovi pravdi ter nosi naslov: «De iure Carsuni» (o Krašunovi pravici). Dvoje zimskih noči sem zapravil, da sem razrešil vsebino te čudovite listine, in mi žal, ker

vam zdaj lahko povem, zakaj je onda naš kmetič nosil klobuk po strani.

Evo vam!

Illo tempore.... V onem času, začne listina, je prišel v naš grad kmet Krašun, naš podložnik, da se pritoži proti temu, da bi mu gospoda odvzela zemljišče, kakor je nameravala in kakor je bila tudi njena pravica, zapisana v daritveni listini našega deželnega kneza in v urbarju.

Bilo je v mladem poletju, baš svetega Urha dan, ko so odmevali po grajskem hodniku težki, prav okorni koraki. Gospoda v velikki dvorani je takoj vedela, da se približuje kdo onih kmetijskih ljudi, («homo rusticus» — piše učen menih), ki so podložni graščini in ki ka radi jadtkejo in tarnaajo. In gospoda je povzdignila glavo, ko je naznanil grajski burič, da želi govoriti z njo nekakšen kmetlavz v tej in tej zadevi. Gospoda je pravkar dobro pokosila in je bila zelo dobre volje, pa je dejala:

«Aha, to bo oče Krašun, saj ga poznamo po njegovi stramasti hoji. Kar noter naj pride, bo vsaj kaj zabave za pokosilek!»

Tedaj je stopil v dvorano oče Krašun s širokim klobukom v roki, pa se je nerodno priklonil kakor se pač priklanja ta nižji ljud («minor gens» — piše učen menih). In prav nedostojno se odhrka in reče, kakor je zaukazano:

«Ponizno prosim, ali smem biti vprašan?»

Pa ga je gospod ostro pogledal in je dejal:

«Milostljivo ti budi dovoljeno, da smeš biti vprašan. Torej oče Krašun, čemu si prišel?»

«Prišel sem, je povzel kmet, prišel sem, ker bi moral oditi s svoje zemlje proč...»

«Zemlja je moja, pa ne tvoja,» ga prekine gospod, «to si vendar zapomni!»

«Tako je, pritrdi oče Krašun. «Zato mi je naložila slavna gospoda, naj pobere sila in kopita in naj pustim njivico, pa brdo za njo, pa kočo, pa latnik pred njo drugemu.»

«Res je,» je rekel gospod. «Tedaj, kdaj pojdeš?»

«Nikoli!» je bil predzri odgovor.

«Kaaaj? Kako ne? Zakaj ne?» vzroji gospod.

«Zato ne, ker mi niste še povedali razloga, zakaj naj bi šel,» je odvrnil trdovratni kmet.

«Nismo povedali? Glej ga! Pa ti bomo sedaj, Zato moraš proč, ker ne pridelas na svoji zemlji, to je na moji zemlji, ničesar drugega negoli krompir in tisto kislo vino, ki mu ti praviš teran.»

«Za božjo voljo, kaj pa naj pridelam na tej borni zemlji, ki je je več kamna negoli prsti? Rajske fige mari? Man? se zadere kmet.

«Oj, le molči ti lenoba zanikerna, le molči!» ga nahruli gospod. «Ta, ki bo prišel za tabo, bo že tako obdeloval njivico, da bo rodila zemlja same rožice!»

«Rožice?» se začudi oče Krašun in zmaja z glavjo. «Vendar ne boste jedli rožic v solati? Pa naj bo, pa naj rastejo same rožice! Jaz tega ne verjamem in ne bom verjel nikoli, ker če je ta zemlja, ta ljuba kraška zemlja rodila vsaj krompir, ki se vam upira, pa tisto kislo vino, ki vas praska po grlu in reže po želodcu, potem je to le moja zasluga. Pogledaj!»

In segel je oče Krašun v svoj žep in potegnil je iz njega polno pesti kraške zemlje in jo je spustil pred gospodom na mizo. In vsa slavna gospoda je pogledala na kupček zemlje pred seboj na mizi. In vsi se začudijo, ker gospoda še ni hodila svoje žive dni po kraških grobljah okoli in ni še videla kraške zemlje, da si je bila ona njena lastnina po daritveni listini in po urbarju.

In ko so še vsi strmeli, je dejal oče Krašun polagoma: «Vi pravite, da nisem marljivo obdeloval svoje zemlje, jaz pa pravim, da sem jo gnojil s svojim potom in s svojo krvjo, prav kakor stoji zapisano v Svetem pismu. In ker sem jo gnojil s svojo živo krvjo, zato je obrodila vsaj to, kar je obrodila. Drugače bi ne. Vi pravite naj grem stran s te zemlje, jaz pa vam pravim, da grem. Ali, in tu je povzdignil svoj glas, «moj kri mi vrnite poprej, kaj moje ljubezni, ki je pordečila to zemljo! Pogledaj skozi okna, gospoda, saj okna imate visoka kakor hlevska vrata, in kamorkoli pogledate — kamen, sam kamen. To so rebra, na solnce obledela rebra, naše matere Zemlje. A vmes pogledaj! Tu in tam žari rdeča progla, to je kraška prst, krvava od moje krvi. Če vam ne robotam po mislih, — prav — pojdem. Ali v urbarju je zapisano, da mi morate vrniti pri odhodu vse, kar je v resnici moje. Izstisite tedaj iz te rdeče prsti moje krvne arage in vrnite mi jih, potem pa je pokličite drugega, bomo videli — če bodo rastle same rožice.»

Tako je govoril kmet Krašun in videti je bil grozen, ker oko mu je bliskalo, le pri zadnjem stavku je pomežiknil hudomušno.

Gospoda krog mize je onemela. Slednjič je nekdo dejal: «Morda pa ima stavec le prav!» «Hm,» je zagodrnjal drugi, «dalo bi se gnati pravdo do cesarskega sodišča.»

«Kaj se!» je dostavil tretji. «Izguba je očitvidna. Kdo mu more dokazati kaj nasprotnega? Prič ni, krvi pa tudi ne morete iztisniti iz te zemlje.»

«Tako je!» zamrmra gospod in se obrne do očeta Krašuna: «Poidi in ostani na svojem, ker bom o stvari še razmišljal.»

Oče Krašun je odšel. Lepo je pozdravil vse, ali predno je zapustil dvorano stanjelskega grada, je skrbno spravljal prgišče raztresene zemlje z mize v svoj žep. Zraven pa je mrmral: «Nič mi ne zamerite gospodje, da jo nesem zopet domov, ker če bi vi vedeli, kako malo je te zemlje...»

Ni končal stavka, temveč se je obrnil do vrat v popolni zavesti, da pravde ni niti dobil niti izgubil. Zato ni pomaknil pri grajskih vratih klobuka niti v tilnik niti na oči, temveč ga je pritisnil pogumno na levo uho.

Gospoda je pridno proučevala njegov slučaj, a spoznala je, da očetu Krašunu ne more do živga. Tako je oče Krašun mirno živel in umrl na svoji zemlji pred sto in sto leti in njegovi pravniki se dandanes s isto ljubeznijo obdelujejo čudovito rdečo kraško prst.

Tako sem razbral iz stare listine in menda bo vse to že res, ker nosijo Kraševci še danes klobuk po strani.

♦♦♦♦

Fran Žgur:

Božič trka na podboje...

Božič trka na podboje, kliče, pesem to nam poje: Nesem srečo v tej vam uri, brž odprite okna, duril!

Nesem zlato vam povsem, iz nebes veselo pesem; čudo v pesmi prerorenja, radost novega življenja — Pridi Božič, da veselo nam srce bo, jasno čelo!

♦♦♦♦

Fran Žgur:

Božič trka na podboje, kliče, pesem to nam poje: Nesem srečo v tej vam uri, brž odprite okna, duril!

Nesem zlato vam povsem, iz nebes veselo pesem; čudo v pesmi prerorenja, radost novega življenja — Pridi Božič, da veselo nam srce bo, jasno čelo!

♦♦♦♦

Fran Žgur:

Božič trka na podboje, kliče, pesem to nam poje: Nesem srečo v tej vam uri, brž odprite okna, duril!

Nesem zlato vam povsem, iz nebes veselo pesem; čudo v pesmi prerorenja, radost novega življenja — Pridi Božič, da veselo nam srce bo, jasno čelo!

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Fran Žgur:

Prošlo

Strune, ki so pele radost v mladih dneh, strte, onemle, zdaj leže na tleh...

Zalost in grenkoba prišli sti

Vesti z Goriškega

Gorica, dne 24. decembra 1925.
GORISKI BOZIC.

«Vsaka vas ima svoj glas», pravi modri narodni pregovor. In tako bomo imeli tudi mi, goriski Slovenci, še svoj poseben, goriski Bozic. Vsi si sicer voščimo veselo božično praznike, toda pri vseh voščilih tudi letošnji božični prazniki ne bodo bogvekakoli veseli. Božic je družinski praznik, na katerega se kot lastovke zberejo družinski člani pod rodni krovom. Božic je praznik miru in zasluženega uživanja po trudopolnem letu. Poljski pridelki so že davno pobrani in tudi vnovčeni, z njimi je družina na novo oblečena in obuta od pete do glave, na bogato pogrnjeni mizi se peni vino in se vrste slastna jedila.

Tako je bilo nekdanj, kako je pa sedaj? Če bi se hoteli sedaj zbrati vsi družinski člani pod rodni krovom, bi morali preleteti kot lastovke široke oceane in visoke alpeške gore, ki jih ločijo od ljubega doma in družine. Zakaj bi radi svojega doma in svoje družine, ki jih ločijo od ljubega doma in družine. Zakaj bi radi svojega doma in svoje družine, ki jih ločijo od ljubega doma in družine. Zakaj bi radi svojega doma in svoje družine, ki jih ločijo od ljubega doma in družine.

Mnoge, premnože družine ne bodo letos odete v novo praznično, ampak zakrpano vsakdanjo obleko. Na mnogih, premnogih mizah se ne bodo letos vrstila razna slastna jedila, domača gospodinja bo zadovoljna, ako bo mogla postaviti v lonec vsaj nekaj, kar bo od daleč spominjalo na nekdanje praznike. V preminjajočih hišah pa bi tudi slastna jedila ne šla v slast, zakaj za mizo bo prazno marsikako mesto družinskega očeta, sina, hčerke ali brata in sestre, ki se daleč od doma mučijo za vsakdanji kruh.

Ko bo mnogi naš kmeti danes skropili z blagoslovljeno vodo svoj dom, se bo z grozo spomnil, da to ni najbrže njegov dom, zakaj na njega je vknjižena banka za znesek, ki čisto prekaša njegovo vrednost, ker je postal žrtev brezvestnih, sladkobesednih sleparjev, ki so ga okanili za vojno odškodnino.

Pa kaj bi se nadalje, kakor žal že več let prebirali lagode tega žalostnega rožnega venca, pozabimo raje tekot teh svetlih dni na svoje gore in vdaemo se račje veri in tolažbi, da za Božičem pride tudi Velika noč, ta svetli praznik vstajenja.

Zato voščimo vsem goriskim Slovincem veselo božično praznike.

LJUDSKO GLEDIŠČE - TRGOVSKI DOM

Na Stefanovo, 26. t. m. ob 21. uri: **POGUMNI KROJACEK** (premijera).

V nedeljo, 27. t. m. ob 16. uri: **POGUMNI KROJACEK** (repriza).

Na Stefanovo in dan pozneje se uprizori mladinska štiridejanka «Pogumni krojacek». Igra je prirejena po Grimmovi pravljici in skozi prepletena s humorističnimi prizori. Prav radi tega se ta igra priredi za praznike, da se tako tudi malim, kakor tudi velikim prav dostojno božično razvedrilo. Igra se v kostumih. Sodeluje naš vrl mandolinistični krožek.

VSADANJE KRUH ZOPET DRAŽJI

Kaj neprijetno božično voščilo poklanjajo združeni pekovski mojstri goriskemu prebivalstvu, ko mu sporočajo nov cenik kruha, katerega je v sporazumu z njimi določil goriski komisar sen. Bombig.

Radi občutnega podražanja moke je stopil z dnem 21. t. m. v veljavo sledeči novi cenik kruha: Navaden kruh v velikih oblikah L 2,20 za kg; beli kruh iz moke št. 1 v hlebih od 1 kg L 2,60; beli kruh iz moke št. 1 v hlebih od ½ kg L 1,40; s 30% turšine moke mešan kruh L 2,40 kg.

Pekovski mojstri so obvezani prodajati kruh po teži in po kosih ter morajo imeti izloženo na vidnem mestu gornjo tarifo, ker drugače zapadejo kazni, kakor jo predvideva tozadevni zakon.

BOŽIČNA POLNOČNICA.

Ker se goriska stolna cerkev že več časa obnavlja, bo daroval letos prevz. kneznad-kef dr. Sedej mašo polnočno v jezuitski cerkvi na Travniku. Med polnočnico bo izvalil ob spremljevanju orkestra pevski zbor stolne cerkve Perosi-eva maša. Seghizijeve Introito, Communio in Graduale ter Schnablovo «Pastirsko».

BOŽIČNA STEVILKA «GORISKE STRAŽE» ZAPLENJENA

Včeraj je izšla božična številka «Gor. straže». Komaj je bila številka razdeljena po trgovinah v podrobno razpradojo, so prišli poletniški agenti, ki so odnesli «Gor. stražo» na podprefekturo, v katere skladišča bo revica praznolovna božična praznika, medtem ko bodo eni čitatelji zaman čakali na njen prihod, zakaj uredništvo bo težko ugnalo prirediti drugo izdajo.

KAM NA SILVESTROV VEČER?

Marsikdo pravi: nikamor! Toda Ti, milim, nisi med temi, in se pripraviš, da posesti večer, ki ga priredi pevski zbor «Pevskega in glasbenega društva» v Gorici. Na Silvestrov večer torej v Trgovski dom, kjer si želi smeja

in vesele zabave, zakaj na sporedu so velekomne točke. Osebito ne pozabite priti kole-sarji in vsi, ki imate opraviti s kolemi in stroji, katere prodajo ali popravljajo Čuk, Kerševan, Šušter Franc ali pa Nace, urar Sulgič ali pa Miha Špecar. S smehom in zabavo se poslovimo od starega leta, z židano voljico po zdravilo novo. In če bi se kaj primanjkovalo, bo to nudil izborni oskrbljeni bufet.

VRTOJBENA

Oj ta naša pošta! Povsod smo že skupaj, le tu, pri tej preklicani pošti, smo še Gorenjci in Dolenjci, v veliko veselje vseh naših starinsko navdahnjenih vaških voditeljev. To bi ne bilo nič hudega in mi bi jim to veselje prav iz srca privoščili. A da trpi-mo radi te neumestne delitve vsi Vrtojbeni, v prvi vrsti oni iz dolenjskega konca, razen drugih, tudi škoda na denarju, to ni in ne more biti prav. Saj je del občine, dolnji konec, obdačen še s posebno pošto doklado. Vsak, ki biva v tem koncu in ki dobi kaj po pošti, mora plačati pismošni 20 stotink. In to je krivično. Županstvo pravi, da se je potrudilo za ureditev prežalostnih poštne razmer v občini. Sliši pa se tudi, da ni poštne uradu v Šempetru za-hleva županstva preveč po godu. Koliko resnice je na tem, ne vemo. Nekaj pa mora-ti biti za tem grmom, ker drugače bi se morala vendar oblast ozirati na predloge županstva. Dajte gg. občinski veljaki, za-stavite svoje sile in napravite tudi tukaj brezobzirno red, kakor ste ga drugod. Gra-ja in hvala vam je zagotovljena.

SEMPETER PRI GORICI

Naš občinski komisar g. dr. Diaz, kvestor v Gorici, se je začel uveljavljati. Priznamo mu to prav radi, kakor bi ga drugače gra-jali. Leta in leta je bilo nagradjenih raznih kupov ruševin na glavnem trgu, kar nam ni bilo v čast. G. komisar pa je napravil energično potezo in ti grdi kupi so skoro izginili. Naše priznanje. P. rosinio g. komi-sarja, naj se z enako vneto zavzame tudi za izčiščenje obcestnih jarkov in pa onega materiala, ki leži ob cestnih robih in brez potrebe kvartir ceste že poldrugo leto. Pro-simo g. komisar! Vi to stvar dosti lažje na-pravite, kakor kdo drugi.

BUKOVICA

V enem delu naše uboge vasi se je tekot vojne napravil vodovod, drugi del vasi pa je trpel pomanjkanje vode. Prosimo šu-panstvo v Vrtojbi, naj nam vodovod izpo-polni, da bomo vsi Bukovčani v tem enaki. Vrtojbeni so nam dali polne koše obljub, a nismo jim preveč verjeli, ker so preveč-krat prej pozabili na svoje obljube, ki so nam jih dajali ob volitvah. Pri tej reči pa so držali besedo. Imamo dovršen vodovod, kakor smo si ga želeli in priznamo radi, da je delovanje sedanjih starešin v Vrtojbi vse drugo, kakor smo ga bili vajeni prej. Ne zagotovijo kar tako na slepo. A če so enkrat rekli, da potem smemo s tem raču-nati, kakor z gotovostjo. To se je tudi po-kazalo pri popravilu kapelice na pokopali-šču. Naši starejšini so se že več časa trudili, da bi se to delo izvršilo. In danes je stvar končana in kapelica lepo urejena, prav kakor se spodobi. Razumemo, da ni mogote vsega naenkrat narediti, ker finan-ce tega ne dovoljujejo. A veseli nas, da dobi pod to občinsko upravo tudi Bukovica vsako leto svoj del in da ni tako zanemar-jana, kakor se je to godilo prej. Priznati moramo, da z vodovodom, ki je precej stal, smo veliko pridobili.

SV. LUCIJA

V slovo staremu letu bodo imela v naši najbližji okolici razna društva zabavne ve-čere v razni obliki, samo pri nas v Sv. Luciji se ne sliši nič o kakim nameravani pri-redivi za Silvestrovo. Kaj je vzrok temu, se bo vprašal marsikdo izmed onih, ki so stal-no posečali prireditve čitalnice? Odgovor na to bi bil kratek. Imamo namreč pri nas v Sv. Luciji, kakor pravijo, dva ali celo tri tabore. Imamo, čuje in strmite, «liberalce» (po domače «framasoni»), klerikalce (po domače kršč. socijalce) in zastopnike rdeče garde. Najhujše pa nastopajo, kakor se sliši, takozvani «liberalci». Pravzaprav bi jih morali imenovati komuniste, kajti oni baje nečesto sploh priznati sedanjega odbora, še manj pa načelnika istega v podobi gos-poda predsednika. Vse nastajajo stuje si žele samostojnosti, t. j. hrepenijo po njej, nastanejo pa vse nadstrankarske, ko je tre-ba reševati razna vprašanja, ki se tičejo društva. Tajnik društva pa dobi takoj na-log, naj vpiše v zapisnik, da je društvo nadstrankarsko, ne sme imeti v svojem prostoru drugih časopisov kot onih, ki so

dovoljeni od «centralnega odbora nadstran-karjev».

Ubogi svetokulski «liberalci», ki vam je bilo skoraj čitanje naše «Edinosti» za-branjeno!

Tako je torej pri nas po petih letih, od-kar smo čitalnico obnovili. Mikuževa dvo-rana pa ponizno čaka kot zakleta kralji-čina onega, ki jo reši samote, pa bodisi «liberalce» — «framasoni» ali pa novostu-rijar — nadstrankar. Zalostna nam majka!

SOLKAN

Vzlic vsej protigigantiji je nedeljska pri-reditev neumornega Mladinskega odseka Z. P. D. izpadla kar najbolje. Igrali so «Ne-besa na zemlji». Režiral je g. Živec iz Go-rice, ki je pred kratkim žel kar najbolje uspehe z isto igro v Črničah. Tokrat je nastopil v vlogi Pavla, kjer se ni počutil tako doma kot v vlogi Balona, ki je bila podana dobro vseeno. Teta iz Bosne je bila naravnost krasna, podala je živo to svojo vlogo, le škoda, da na par mestih ni znala vloge. Gospe Pavlovi ženi priporočamo malo več korajže. Gospodična je dober «mate-rijal», le opaziti jo bo treba in malo instruk-cije. Škoda bi bilo, če zapusti oder. G. Po-držaj je svojo vlogo premalo markiral. Bil je premalo boječ in pa pijan ni znal biti. Škoda, da se tudi statisti niso maskirali. To bi bili pogreški.

Igro so študiral mesec dni, za tako kratek čas dobro, da ne rečem druge besede. Društvo se toplo zahvaljuje vsem onim gg., ki so pomagali, da je prireditve dobro izpadla. G. Živcu, g. Malnaršiču in g. Me-dveščaku, ki so vsi člani Dramskega dru-štva v Gorici.

Jaz sam pa bi želel videti naše Solkan-ce še večkrat na oderu. Vzlic vsemu pokazite, da ste v svojem jedru zdravi in trdni in igrate. Če boste dali toliko, kot ste dali v nedeljo, bo dovolj. Zdravo!

Pevsko društvo «Rombon»

je v polnem teku; obstoji iz 22 sopranov, 18 altov, 20 basov in 16 tenorjev. Po komaj treh mesecih dela je to društvo že tako napredo-valo, da danes že lahko nastopi. Omeniti mor-am, da to društvo ni delovalo, odkar je svoje delovanje prekinilo takoj po izbuhu svetovne vojne. Pevovodja tega društva je vrl gospod prof. Stanislav Volarič (še živeči potomec pok. skladatelja), ki je med drugim že popolnoma izučil sledeče komade: Pavkner: «Božja solza», Hatze: «Selim beg», vel. orient. balada; Dr. A. Svab: «Dobro jutro», koncertni valček z gla-sovirjem in harmonijem; Volarič: «Zvezdi-cama» in «Ljudmila», žen. zb. s spremljevanjem glasovirja (katero je g. Stanislav Volarič sam aranžiral po očetovem znanem meš. zboru) ter V. Vodopivec: «Ves dan», Nadale makedon-ske nar. pesni «Skripi dževani», «Kraj Vardar» itd. Za božične praznike se bo pa pela latinska maša «Missae Seraphica» od P. H. Sattnera in tedaj naj slov. glasbena javnost sdi o do-seženem uspehu vrlega pevskega društva. — Da to društvo tako uspešno napreduje, gre posebnemu zahvalu vrlemu in preljubljenemu g. društvem pevovodji ter poštovanosti in zanimanju vseh pevcev in pevki do glasbene umetnosti. Smem trditi, kot kronist, da ima Bovec vzorno pevsko društvo, kateremu le častitkam na uspehih, ki so se dosegli v tem kratkem času, in to pod vodstvom g. S. Vo-lariča. — Moram še zabeležiti tudi, da ima pevske društvo «Rombon» tudi odsek pevskega naraščanja: 25 nežnih deklic v starosti od 8 do 14 let. Društvo ima tudi lastno veliko knjiž-nico, iz katere si narod izposoja knjige za pouk in zabavo.

Vsa čast gre tudi za poštovanost in de-lovanje na društvenem polju gospodu predse-dnim Izidorju Ostanu ter vsem dražestnim čla-nicam in neumornim članom.

Znanost in umetnost

DANIEL DE FOE:

Robinson Crusoe.

Za slovensko mladino priredil Vladimir Levstik. Z barvno naslovno sliko in 7 celo-stranskimi ilustracijami po izvornih risbah Rajka Šubica. Založila Kleinmayr & Bam-berg, dr. z o. z. v Ljubljani. Cena brošur-nemu izvodu 28.— Din, vezani knjigi 32.— Din, s pošto 3.— Din. več.

Ako je v besedah nemškega pesnika, da je «najboljše baš dovolj dobro za mladino», le količkaj resnice, potem smemo ceniti slavno zgodbo o Robinsonu nad vse knjige tega sveta. Mladež vesoljne zemeljske oble je oddala zanjo svoj glas in priča zanjo leto za leto, vsak dan iznova. Ni ga kulturnega jezika, na katerega «Robinson Crusoe» ne bi bil preveden, ni ga pismenega človeka, ki ne bi prišteval te divne knjige med najdražje spomine svojega detinstva. Še odrasli je ne moremo odpreti, ne da bi nas iznova ukenila v svoj čar. Nič tudejna ni tedaj, da je «Robinson Crusoe» od svo-jega prvega pojavljanja med Slovenci tudi

naši mladini in našemu ljudstvu brezpri-merno ljub in drag. Od stare Cafove in Pa-rapatove izdaje pa do raznih, bolj ali manj neuspešnih priredb iz novejših in najnovejših dobe je romal med narod v mnogih deset-tisočih izvodih. Založila Kleinmayr & Bam-berg, dr. z o. z. v Ljubljani, se je lotila na-lage, podati to književno vedeledo vendar že enkrat v res vzorni izbiri in času primer-no dovršeni jezikovni obliki. Njena izdaja «Robinsona», ki je prišla te dni na trg, je v tem pogledu prava mojstrovina odličnega pisatelja in prevajalca Vladimirja Levstika in mimo tega še ilustrirana z izvrnimi ris-bami Rajka Šubica. Roditelji, ki hočejo raz-veseliti svojo deco z «Robinsonom», ter šol-ske in ljudske knjižnice, ki ga žele nabaviti, se zdaj ne bodo mogle več pritoževati, da dobrega slovenskega «Robinsona» ni. Za-beležiti je treba tudi to, da je Kleinmayr & Bamberg-Levstikova izdaja s svojimi 162 stranmi srednje osmrke doslej najobšir-nejša v slovenskem jeziku. Cena je spričo tega pač skrajno nizka. Lepo in vsebinsko dragoceno knjigo priporočamo kar najtop-leje za božična in novoletna darila; dobi se po vseh boljših knjigarnah ali pa neposred-no pri založništvu Kleinmayr & Bamberg, dr. z o. z. v Ljubljani.

MALI OGLASI

STAVNO PODJETJE in izdelovanje beton-skih izdelkov Leopold Oblak v Il. Bistrici sprejema vse v svojo stroko spadajoča dela. Načrte in proračune napravi ob prejemu dela brezplačno. Posreduje tudi pri nakupu ter prodaji stavb in zemljišč. 1797

SLUŽKINJA, pridna, se išče za gostilno. Via Rismondo št. 2, IV., vrata 8. 1798

BABICA diplomirana, sprejema na dom no-seče. Govori slovensko. Ljubezniva oskrba. Via Madonna del Mare 19, II. 1799

DESET tednov stare pse, voljeje pasme, pro-daja gostilna Fabič, Kobdij pri žel. postaji, Stanjel na Krasu. 1796

DVA PŠA, čistokrvna nemška doge, 6 mese-cev stara in nemško dogo, psico, 2 leti staro, proda Tina Pušnik, Ljubljana, Rimska ce-sta 19. 1800

TRGOVINO jestvin prodam pod zelo ugodnimi pogoji. Pojasnila v mlekarni, Via Ginastica št. 21. 1801

RADIO brezžični telefon, Opozarjam vse slo-venske klube in zasebnike radioamaterje, da izvršim razne tipe sprejemnih aparatov. Postavljam tudi radio-sprejemne aparate na dom. Sostič Marij, elektr., Opčine 209. 1721

CEVLJARSKEGA va'enca poštenih starišev, sprejme Peter Beton, Il. Bistrica. 1773

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Trst, Via Sette fontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure

Ljudske cene. 847 Ljudske cene.

ZAHVALA

O priliki nenadomestljive izgube gospe

Kristine Mrevile roj. Kovač

si štejemo v našo posebno dolžnost zahvaliti se preč. domačemu g. župniku za dušno tolažbo, prečistiti duhovščini, bl. gg. dr. Lokarju in dr. Bačarju, sl. domačemu šolskemu vodstvu in sl. učiteljsvju, vsem dragim znancom od blizu in daleč, zlasti domačemu prebivalstvu, ki je počastilo predrago na katerikoli na in. Vsem tem in drugim srcem bodi povrnjeno stoterkokrat. **Zalujoči ostali.**

ZAHVALA

Globoko ginjeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki izgube naše ljubljene

Josipine Rebula

izrekamo svojo največjo hvaležnost vsem, ki so jo spremili k večnemu po-čitku.

Posebno se zahvaljujemo družini Antonič. Bog plačaj vsem.

BRESTOVICA, 24. decembra 1925.

(849)

Zalujoči ostali.

PODLISTEK

E. PHILIPPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel France Magajna.

«Ali mislite, da je prišla v Evropo zaradi Jo-celyna Thewa?», je vprašal Brightman. «Oh, Jocelyna Thewa naj vzame vrag!», je odvrnil Crawshaw srdito. «Mislim da ne! Oba dva videla, da se je ni posebno razveselil. Go-ldovo je najzgodnje človek na svetu». Telefonski zvonček se je zopet oglasil. Craw-shaw je pogrebel za slušalko. Govoril je Hen-slaw. «Glede uniforme sem se zmotil», je naznanil. «Mladi mož nosi uniformo kanadskih letalcev in je brat gospodične Beverley. Nazivajo ga kapitan Beverley. «Nen brat!», je vzkliknil Crawshaw. «Manjka joči člen!», je mrmral Brightman. Med tem se je mala pojedina v restavraciji hotela Claridge razvila, vsaj v kolikor se tiče obeh mož, v živahen in radosten obed. «Vi torej pogostoma letate preko nemške črte na bojišču, eh?», je rekel Jocelyn Thew.

«Zadnji ponedeljek smo vrgli več tisoč kopij predsednikovega govora», je pripovedoval ka-pitan Beverley. «To jim bo dalo neka misliti. Oni vedo samo tisto, kar jim je povedano. Po-slednji oddelki jetnikov, ki smo jih dobili, so bili trdno prepričani, da je eden njihovih ar-madnih korov že v Angliji in da je vsak hip pričakovati padec Londona.»

«Vsa vojna se napačno umeva», je rekel Jo-celyn Thew.

Mladi mož se je epretegnil. Obedeloval je izbor-ao in pogum se mu je vračal. Stavil e vpraša-nje, s katerim se doslej ni upal na dan.

«Nobena stvar se mi ne zdi tako čudna», je rekel, «kot to, da sem našel vaju dva tukaj. Kaj te je prineslo sem, Katarina?»

Nastala je kratka tišina. Katarina ni vedela, kako naj odgovori. Bil je Jocelyn Thew, ki je sprejel ta poziv.

«Pred par tedni», je poasnil, «sem se ogla-sil pri vaši sestr v New Yorku. Prosil sem jo, naj mi stori neko uslugo. Privolila je. V vršenju ti-te usluge je dospela na parniku City of Boston v Anglijo.»

«Kaj sta se vidva videla večkrat tam? Saj nisi nikoli omenila gospoda Thewa v svojih pismih. Katarina?»

«Vaša sestra in jaz se nisva srečala od neke-

ga nepozabnega dogodka», je odvrnil Jocelyn Thew.

Mladi častnik se je stresel in prijel za čašo, katero je izpraznil.

«Kakšna je ta usluga?», je vprašal.

«Vaša sestra je opravljala službo bolniške strelne pri osebi, za katero sem se zanimal in ki je bila prej operirana v ojeni bolnišnici», je poasneval Jocelyn. «Ta oseba je bil neki Anglež, ki je silno želel dospeti v svojo domo-vino pred smrtjo.»

«Jaz tega ne morem prav razumeti», je dejal kapitan Beverley. Jocelyn Thew se je ozrl brezskrbno okoli. Njegovo zadržanje je bilo vse prej kot sumljivo, a odgovoril je šele, ko se je prepiral, da ni niti natakarka blizu.

«Po nekem mojem zelo važnem načrtu», je rekel, «e bilo potrebno težko bolnega moža prevesti v Anglijo, ne da bi to vzbudilo sum glede popolne istinitosti njegove bolezn ali glede njegovega koprenja po domovini. Da si zagotovim to, sem izbral time in socialno sta-lišče vaše sestre. Ako se ne motim, Beverley, ste mnogokrat povdarjali, da obstaja neki dolg namram meni. Pol tistega dolga je plačala vaša sestra s svojo uslugo.»

«Pa vendar niste zapletli Katarine v kak ne-pošten posel?», je vprašal mladi častnik raz-burjeno.

«Ona se ni izpostavila nikakemu riziku», mu je zagotovil Jocelyn Thew. «Svoj del je ona izvršila izbornu. Povsem mogoče je, je nade-leva s čudnim bliskom v očeh in s posebnim hladom v besedah, «da boste morali vi izbrati preosiali dolgi».

Beverley se je nemirno zganil v svojem stolu. «Zapomniti si morate», je rekel, «da o se stvari spremenile. Zdjak nisem več prost. Vstopil sem v armado kot nekaj pustolovec, a pri Bogu, Thew, stvar mi je prešla v kri. Jaz no-čem, da pride kaj med mene in slavno življenje, ki ga doživljam zdaj.»

Jocelyn Thew je odobravajoče prikimal. «To je pravi duh, Beverley», je pritrđil. «Jaz sem vedno čutil, da je v vaši krvi ne-kaj živega. Pravi duh imate! Vaša sestra je po-kazala isti pogum, ko je bilo potreba.»

«Oh, ne vmešavajte me v to, prosim vas!», mu je segla ona v besede.

«Izgleda, kakor da si bila prišljena v to», je rekel njen brat preteče. «In jaz se tega ne veselim posebno. Svoje dolgeve lahko plačam sam.»

«V njegovem glasu se je razodevala vsta-ja oča jeza. Katarina je položila svoje mehke prste na njegovo roko.

«Ne domišljaj si stvari, prosim te, Dick», je

DELITEV SKUPNIH ZEMLJIŠČ. občinskih pašnikov in gozdov! - Brezplačne informa-cije da'a pisarna v Gorici, Corso Vitt. Ema-nuele III., 19 pritličje (v hiši hipotečnega zavoda).

POSTENO dekle želi vstopiti kot hišna k bolj-ši slovenski družini. Ponudbe pod «Postena» na upravnistvo. 1791

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govo-ri slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

Zobozdravnik Dr. I. Linka

Trst, Corso Vitt. Em. III št. 24

Izvršuje vse usne in zobne operacije ter vsa v to stroko spadajoča dela Sprejema od 9.—13. in od 15.—18.

Danes ob 2.30

na trstenišnem igrišču sv. jakebska Edera-Vai

Hiša

z 10 stanovanji, od katerih bodeta dve kmalu prosti, se proda za L 40.000. Plač-ljivo: 20.000 lir takoj, ostanek vknjižen s 5%. — LUDVIG ROTH, Trst, Via del-l'Istria 12/L, upravitelj in sodni delegat.

Vsled izpraznitve naših velikanskih skladišč POHIŠTVA prodajamo v decembru

vsakovrstno pohištvo

po razprodajnih cenah z velikimi popusti

Na debelo Na drobno

M. STEINER

Via Gepps 17-15

Knut Hamsun, Glad,
poslovenil Fran Albreht. Splošna knjižnica zv. 58. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 240 strani. Cena broš. Din. 32.— vez. Din. 40.—

Ta pripovedni spis znanega norveškega pisatelja je čisto svojevrsten po vsebini in načinu pripovedovanja in odkriva čisto nove strani človeškega življenja. Niti povesti je v par besedah ta-le: Kruta usoda pisatelja in novinarja, ki ga idealizem in dobro srce, pomanjkanje energije, pa čut do trpečega sočloveka, priti- rajo do neizprosne pomanjkanja in mukotrp- nega glada v vseh fazah do telesnega in du- ševnega izčrpanja. V najmanjših, pa zanimivo in pomembno izbranih podrobnostih riše pi- satelj posamezna dejanja in njih posledice, v po- sebi pretrpetosti položaj, v katerega se če- dajo bolj pogreza. Glad, mraz in najhujše pomanjkanje iztrpavajo trpin v vseh stopnjah do nezvesti. Razvoj dejanja je tako plastičen in učinkovit opisanja tako pretresajoč, da brav- ca globoko gane in nehoče vzbudi njegovo so- čustvo. Poleg tega je roman podan v do- brem, gladkem, za slovensko uho blagode- nem prevodu, za katerega je dovolj čim ime prevačevalca. Kratkotrajno: Ta novo izšli pri- povedni spis bo gotovo vzbudil pozornost ne samo pri bralcih, ki iščejo v čitavi zgolj zabave in razvedrila, nego tudi pri onih, ki pobožno uživa o detalje tude iz stilističnega in psiholo- gičnega vidika. Cena je nizka. Knjiga se dobiva pri založnici Zvezni knjižnici v Ljubljani.

Cvetko Golar, Bratje in sestre v Gospodu, sanje poletnega jutra. Splošna knjižnica zv. 61. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna. 156 strani. Cena broš. Din. 24.— vez. Din. 32.—

Pisatelj Cvetko Golar je pravi in pristni otrok narave, pevec žitnega polja. Njegova de- zija je: »Oj jaz pa grem, na polje grem zeleno. Videl in slišal bom sanje žita in rožl«. Njegov notranji pristni pesniški vzklil se glasi: »Ze se začnejo polje, že se temni ob moji desni vi- sola niva, že me objema duh zorečega žita, duh zemlje in svobode. Pozdravljen, veličastni, nebeski moj dom! Njegovo za ljubeno pismo se začne: »Dobro jutro, Ančka! Poslal bi ti cvetoči pozdrav iz dehtenih, modrih vijolic, ali šle so s pomladjo iz naših gašev, poslal bi ti v nežno voščilo divjih, rdečih rož, ali se bojim, da bi se ranihi tvoji prstki, na neusmiljenem trnju, ki jih obdaja, poslal bi ti v vroč spomin plamenčnega maka, ki ga je rodilo naše polje.«

To je pristen, nepokvarjen pesnik narave. Cvetko Golar, kakor se v najpristnejšem od- sevu zrcali v največji meri v njegovem pripo- vednem spisu »Bratje in sestre v Gospodu«. Če je Golar s svojimi zadnjimi oderskimi pro- izvodoma izrazil različne dojme za sebe in proti sebi, je v tem pravkar izišem delu, ki datira iz prejšnjega časa, brez vsakega dvoma na vi- šini po svojem stilu, po segavosti. Golar je v tem spisu ustvaril sliko čisto posebne, sloven- ske boheme, kakor je Golar sam pravil pravi- cati slovenski bohemien. Vsi njegovi junaki in junakinje te krasne povesti »Bratje in sestre v Gospodu«, kakor se sami nazivajo, so pristne slovenske postavbe, ki živijo svoje posebno živ- ljenje v sanjavosti, v zajedniški udanosti, vriska- joči in plakačji, kakor jih zajame hip. Pre- pričan smo, da bo vsak prijatelj dobre in raz- vedrilo knjige z velikim zadovoljenjem in z nepopustno željo to nežno-mišno povest prist- nega Golarja.

A. M. Dostojevski, »Zapiski iz mrtvega doma,« roman v dveh delih, prevlel Vlad. Levstik. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Splošna knjižnica, zvezek 59-60. I. del, 260 strani, broš. Din. 36, vez. Din. 46. II. del 212 strani, broš. Din. 30, vez. Din. 40.

Veliki ruski pisatelj Dostojevski, avtor »Besov« in »Idijota« je podal v tem svetovno- znanem romanu plastično sliko življenja ruskih kaznjencev v takozvanih »katorgah«, utrjenih je- tniških taborih v Sibiriji, v katerih mora o- prestati civilni in vojaški obsojenci dolgotrajne ali domne kazni. Uredba v katorgah, življe- nje kaznjencev v njih, do najmanjšega deta- lja, pretresljive zgodbe in zločini, ki so nesrečne- dovedli v te proslule jeitniške naprave, razni čistokrvni ruski tipi, nadalje razni dogodki; ne- zna ni ali usodopolni, ki se razvijajo v tem pe- strem, četudi enoličnem, življenju; vse je opisano z delno natančnostjo in v močnem slogu. Ta veliki, turbovno veseli kos življenja ruskih obsojencev prave bralca tako močno, da s težkim utrpom srca sledi pisatelju.

Gospodarstvo.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Tore bianca 19. Telefon 44-39

ima v zalogi:
Posnemalnice: znane trdke »Mayfarth«.
Slamorenice: od 8 in 10 col. znamke »May-
farth«.

Orala št. 6, osipalnice, orala za vinograde
ter pluzne glave št. 8

Ročno orodje: šape vseh vrst, sekire, moti-
ke, grablje, vle, trone škarje, cepilne nože itd.

Amerikansko lepivo za sadno dreve »Tree
Stichy«.

Orehove in sezamove tropine zmlete in v
kosih.

Med, naravni cvetlični med po Lir 10.— kg.
za večja naročila popust.

Semena četel in trav ter vsa vrtna in polj-
ska semena.

Umetna gofija: 15-17% superfosfat, visjeod-
stotno kalijevol, amonijev sulfat in Toma-
zevo žlindro.

Iveše glamorneznice znamke »Mayfarth« imajo
v zalogi:

v Sežani: v trgovini Goljeveček.

v Trnovem: Mickarska zadruga, katera ima
tudi večjo izbero plugov znane trdke »Cer-
vinka in Cibaka«.

Tržaska kmetijska družba v Trstu.

Drobne finančne in gospodarske vesti

Zmanjšanje obloka novčanice.

Obtok novčanice je 30. novembra t. l. znašal
21304 milijone lir. Napram mesecu oktobru
se je zmanjšal za 276 milijonov lir.

Nove investicije kapitala v delniške družbe.

Med 12. julijem in 30. novembrom je bilo
nanovo naloženega kapitala v ital. delniške
družbe za 2821 milijonov lir. Investicije kapi-
tala so v samem mesecu novembru znašale
638 milijonov lir.

Denarne naložbe dne 30. novembra.

Posodne blagane so upravljale 10330 milio-
nov lir. hranilnice 12396 milijonov, banke (6
največjih 31. okt.) 3235 milijonov in pokraj-
ski kreditni zavodi (47 po številu) 3857 mili-
jonov lir.

Brezposelnost v Italiji.

Število brezposelnih je 31. oktobra znašalo
85769 delavcev. Število je napram 30. septi-
porastlo za 3005 oseb. Napram istemu raz-
dobi lanskega leta je zaznamovati padec šte-
vila brezposelnih za 31.290 oseb.

Padanje brezposelnosti v Čehoslovanki

Število brezposelnih, ki so iskali delo pri po-
sredovalnih ustanovah se je koncem meseca
oktobra zmanjšalo na 39.743 napram 42.440
koncem septembra

Jugoslavija in Rumunija konkurirata čehskemu
steklu.

Iz Prage poročajo, da je v praskih mero-
dajnih krogih vzbudila veliko pozornost vest,
da iščeta Jugoslavija in Rumunija sposobne
čehoslovaške steklarje. — V Rumuniji usta-
navljajo nove steklarske tvornice. Ravnotako
grade v Jugoslaviji, in sicer v Zaječaru, novo
steklarsko tovarno. Na ta način je ogrožen iz-
voz čehoslovaškega stekla na Balkan.

Odpuščanje tekstilnih delavcev na Poljskem.

Poznanjska manufaktura tvornica je odpu-
stila 4000 delavcev. Trdka Grohmann &
Schieber se je odločila znižati število delav-
stva. Znaa tekstilna trdka Gottesdiener je
ustavila plačila. Pasive te trdke znašajo okrog
enega milijona zlotih.

Svetovna produkcija sladkorja.

Po podatkih londonskega »Economista« zna-
ša letošnja produkcija sladkorja okoli 24 mili-
onov ton. Omenjeni list meni, da bodo slad-
korne cene kljub povečanemu konsumu pa-
dale.

Obtok novčanice Narodne banke SHS

znáša 5.977.065.470 dinarjev. Med 8. in 15. t.
m. se je obtok znižal za 105 milijonov dinarjev.

KAM ITALIJA NAVEČ PRODAJA
IN KJE NAVEČ KUPEJE?

Italijanska izvozna in uvozna statistika
zadnjih 9 mesecev t. l. nam nudi sledečo
sliko:

Trgovina Italije z inozemstvom
(v milijonih lir)

Prvih 9 mesecev 1924

Uvoz izvoz razlika

13.794 9.785 — 4.009

Prvih 9 mesecev 1925

Uvoz izvoz razlika

1.723 1.436 — 287

Francija 2.026 1.386 — 640

Anglija 1.507 1.472 — 35

Nemčija 367 1.167 + 800

Švica 5.040 1.336 — 3.704

Zedinjene države 473 514 + 41

Avstrija 357 124 — 233

Čehoslovaška 1.091 1.336 + 245

Argentinijska 7.213 4.019 — 3.194

Ostale države

Skupaj 19.797 12.990 — 6.807

Statistika nam kaže, da je uvoz napram

letu 1924 porastel za 6003 milijone lir, izvoz

pa za 3205 milijonov lir. Trgovinska bilan-

ca se je v razmerju s preteklim letom po-

slabšala za 2.798 milijonov lir. Trgovinska

bilanca se je od julija dalje znatno izboljša-

la.

Med državami, v katere je Italija več iz-

važala nego od tam uvažala, stoji na prvem

mestu Švica, na drugem Argentinijska in na

zadnjem mestu Avstrija. Italijanska menjal-

na trgovina s Francijo je bila skozi vseh 8

mesecev t. l. pasivna. V septembru pa je

bilo močeno zaznamovati nekako ravnote-

žje. Pasivnost napram Nemčiji je prav

majhna. Pomisliti pa moramo, da se Nem-

čija nahaja v hudi industrijski in finančni

krizi in da bo napejala vse sile, da bi v

Italijo čim več izvažala že z ozirom na

sklenjeno trgovinsko pogodbo.

Največjo pasivnost zaznamuje trgovinska

bilanca v prometu z Zedinjenimi državami.

Izkazuje namreč pasivnost v znesku 3704

milijonov lir. To pasivnost pa je treba pri-

pisovati ogromnemu uvozu ameriškega žita

v Italijo. Sledi ji Anglija s 640 milijoni, Če-

hoslovaška z 233 in ostale države s 3191

milijoni lir.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 24. dec. Amsterdam od 990.— do 1000.—

Belgija od 112.— do 113.—; Paris 91.50 do 92.—

London od 120.10 do 120.30; New York od 24.70

do 24.85; Španija od 347.— do 35.—; Švica od

477.— do 480.—; Atene od 31.— do 31.50; Berlin

od 586.— do 594.—; Bukarest od 11.— do 11.75

Praga od 73.40 do 73.90; Ogrska od 60.34 do

60.80; Dunaj od —345 do —335; Zagreb od

43.80 do 44.16.

Renezijske obveznice 67.40.

VALUTE:

1 rst; 34. decembra. Avstrijske krome od 0.0340

do 0.0355; dinarji od 43.35 do 44.—; dolarji od 24.60

do 24.80; novci po 20 frankov od 94.— do 97.—

funti sterling od 120.— do 120.25.

DAROVİ

— V počaščenje spomina umrle ljubte tete

g. Kristine Mrevlje ro. Kovač, daruje dru-

žina Kunstek za dijaško kuhinjo 100 lir.

Za božičnico ženske podružnice »Solskega

društva« so darovali potom gđne Marte Mar-

telanc L 1346.— in 30 dinarjev. Darovali so

kakor sledi: po 200 Lir: Fran Kovačič, N. N.,

Ternovec Vlado, Mihelič Josip; po 100 Lir:

Puhali in Podruž. Ljub. Kred. banke v Trstu;

Dr. Vratovič L 50.—; po 25 Lir: Janez Setuto,

Boleček Klun in Pilič, Nečičlivo, Fran primček

nečičlivo; po 20 Lir: Nečičlivo; N. N. 15; po 10

Lir: Bratoš Jos., N. N., Hubaček, Terpin, Go-

mitzel, A. K. V. M. Jenko, Gvozdenič, Mirkuš,

Dr. E. Bunc, Ivesa, Starl, Frida Gromova, Ma-

ša Gromova, A. Martelanc, M. Luxa, Sloven-

dek, Šverca, Malalan, N. N. Novim, J. Anton-

čič, Gruden, Flego Marij, Flego Božidar, Vi-

rant Angelo, Bratina Stanko; po 5 Lir: N. N.,

Maša Gromova, N. N., N. N., Jeretič Elza, H.

C., Karla Šenka, N. N., Vechiet; po 2 Liri: A.

Nerničič, J. J., Ferfolja; Ferluga Din 30.—

Vsem cenjenim darovalcem, kakor požrtvo-

valni nabiralci srčna hvala! (denar hrani urad

Sol. društva).

Darovi objavljeni v 299 št. »Edinosti« z dne

22. t. m. nabrani potom gđne Roza Roze iz

Št. Vida pri Vipavi so namenjeni ženski podr-

»Sol. društva« v Trstu.

Med darovi v 294 št. »Edinosti« popravila-

mo v toliko, da je L 30.— daroval g. Simonič

Karel in ne Simonič kakor je bilo pomotoma

objavljeno; v št. 298 pa bi se namesto Rupin

moralo glasiiti Rapine.

Vsem cenjenim darovalcem kakor požrtvo-

valnim nabiralkam srčna hvala!

Gospod Josip Cink daruje L 25.— »Solske-
mu društvu«.

N. N. L 50.— kot božični dar »Solskemu dru-

štvu«. Dobrotniku naših malčkov, ki se jih ob

vsaki priliki spominja srčna hvala.

Za božičnico ženske podružnice »Sol. društ-

va« daruje gospa Marija Gabersih L 20.—, v isti na-

men Marija Koritnik L 5, namesto šivilji V.

doda Ana S. še L 5.— skupno L 30.

Za božičnico ženske podružnice »Sol. dru-

štva« darovali na polo g. Save Sancin: Mini

Res-ova L 15.—; po 5 Lir: Marija Sancin, N.

N., Ljuba Kraljeviča, Brana; Lina Zerjal 3 Lire;

po 2 Liri: Dora Kralič, Milan Cuk, Marija

Zobec, Koradin Marija, Tomažič Ursula, Bo-

lečić Josip; po 1 Liro: Felician, Kozina Anton,

N. N., Servo Cuk, Slavec Antonija, Josip Zerjal,

Cesnik Mario, Alberti Marija, Korosec Anton,

Zobec Miha, Montanja Urša, Montanja Josip,

Mario Montanja, Irma Kofol, Bika; N. N. 0.70,

skupno L 75.70 (denar naložen).

Na polo gđne Anice Pertot: Grom L 50.—

po 20 Lir: Peres, Hausar, Kralj Peter, Iva-

nišević, Serbus, Pertotova; Pasquali L 25; po

15 Lir: Erzen, Kvekič, Starc, Raffaelli, Fabian

Ivan, Clalupa, N. N., po 10 Lir: Mrkušič, Kralj,

Stahlova, Jož, Mikelič, Zerjal, Cok, Domice,

Sudek, N. N., Bogadi, Stverak, Rahacek, Maly,

N. N., Ferluga, N. N., Goljeveček, Strukej, Ger-

mek, Kravos, Pitaco, Zajec, Bastiančič, Daneu,

N. N., Pertot, Budal, Schaffer, Baucher, Ljubi-

čič, Nonveiller, Aldova, Pribyl, Theodorovič,

Kohoutkova, N. N., Bizak, M. Fabian; po 5

Lir: Paleologo, N. N., N. N., Sembera, Taglia-

pietra, Mach, N. N., Pečan, Sardino,

N. N., in N. N. 2 Liri skupno L 752.— denar

naložen.

Na polo gđne Elize Zgur: Karolina Tuzar

L 30.—, Fani Nagode L 20.— po 10 Lir: Lam-

pe Marjeta, Iv. Počkal, Ivan Bidovec, Ljudmila

Črnigoi, Andrej Siroc, Ljoksa Abram, Anica

Zavaldal; po 5 Lir: N. N., U. L., Tončka Bratož,

Angela Košta, Karolina Piščanc, Marija Pom-

pe, N. N., Justina Turk, Skornschey, Maševa,

Urška Zupanc L 3.— in Milka Jelen; po 2

Liri: Neimenov